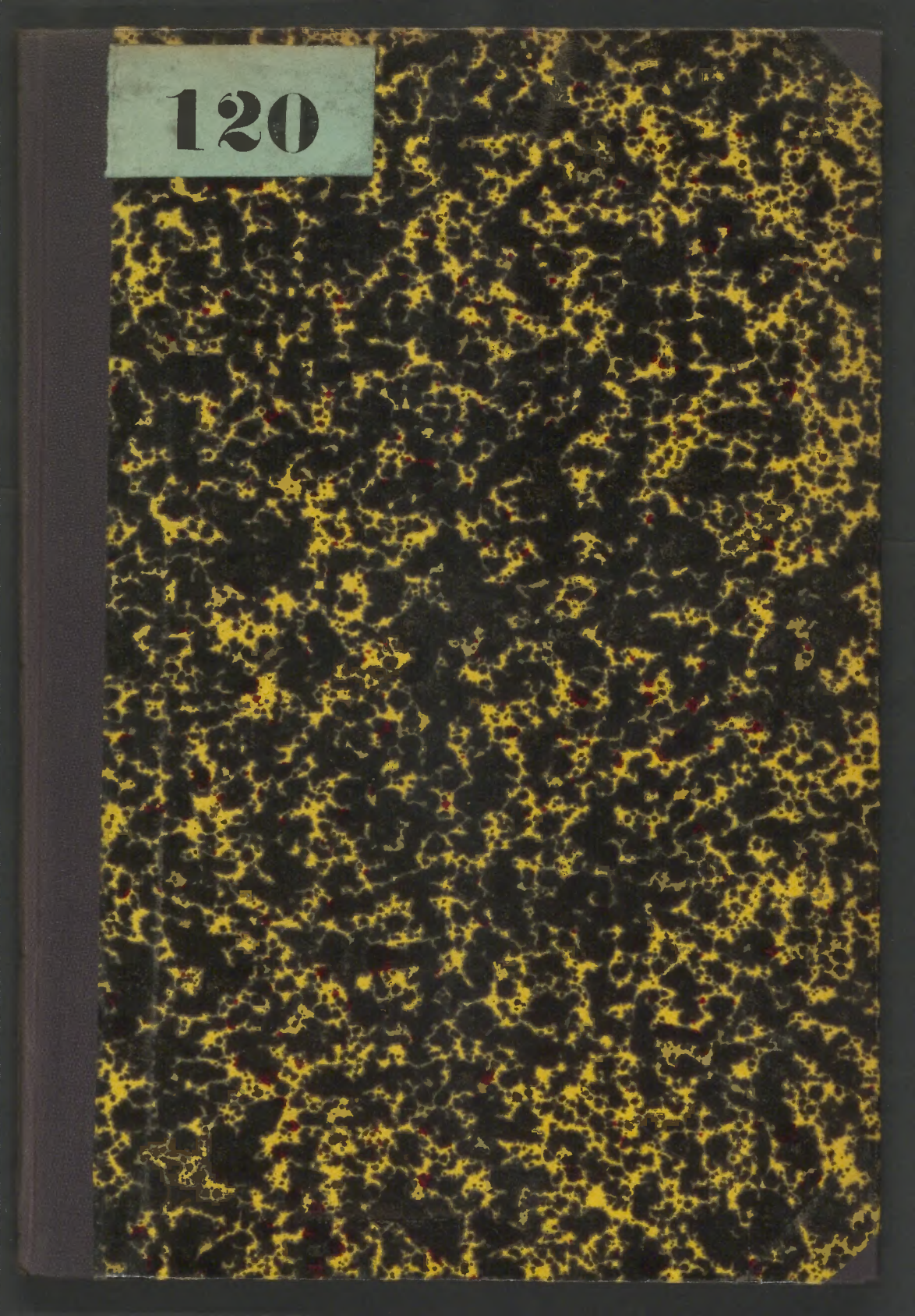
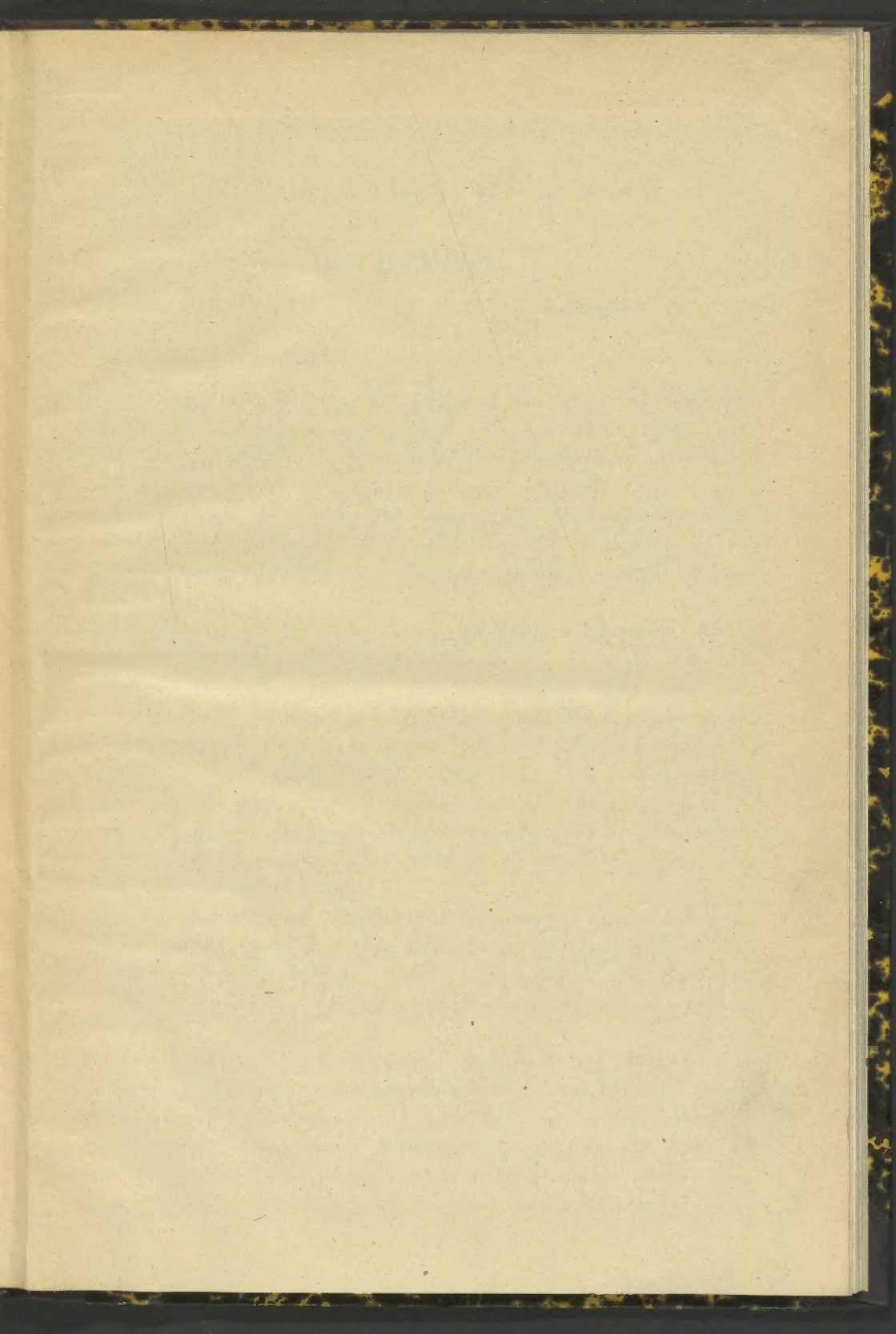

120

The image shows the front cover of a book. The cover is decorated with a complex, organic pattern known as marbled paper. This pattern consists of a dense, irregular network of yellow and black spots and blotches, with small, scattered red flecks interspersed throughout. The overall effect is a rich, textured appearance. In the upper-left corner, there is a small, rectangular white paper label. On this label, the number '120' is printed in a large, bold, black serif font. The book's spine is visible on the left edge, showing a dark, possibly grey or black, material. The corners of the book are slightly worn, revealing the underlying board material.

no. 120.

7
r
7
L
7
r
o
7
7
[
u
u
u
L
u
7
r
7
b
u
u
u
u
[

Ի Ս Թ Ե Ն Պ Օ Լ Տ Ը

ԵՆ ԶԻՅԱՏԵ ՍԵՖԻԼ ՊԻՐ ՄԻԼԼԵԹ

Ը. ՄԻՆԻՐԹՈՒՊ

1860 Սեպտեմբ. 20

Ե.Վ.Գ.ԵՍԷՐ *** ՀԱՆՐԱՊ:

Կերչի միլլեթիմզին գարը թայիֆէսի իչին, Լ.գ.ա.էր սըֆաթը գըյմէթլու վէ իթիպարլու պիր սըֆաթ օլմայուպ, նէզաքէթէ, գարաֆէթէ վէ լէթաֆէթէ տայիր սըֆաթլէր, ինտլէրինտէ պին գաթ զեյատէ իթիպարլու վէ գըյմէթլու իսէ տէ, սիզլէրի էօյլէ գարըլարտան այրումադ, վէ գըյմէթինի հազըզաթէն թանըմը օլտուզուլ ուզուլ (Լ.գ.գասէր սըֆաթընըն) լպէնիմ տախի թանըմը օլտուզումու պիտիրմէք նիյէթիյլէ, սիզլէրէ Լ.գ.գասէր տիմէկէ ճէսարէթ իտէրիմ:

Պիր իզթիզալը շէյին գատը ու գըյմէթինի պիլպտէ, մալիք օլուպ էլէ կէչիրէմէմէք, վէ հէր կինն հէր սաաթ օլ շէյին արզուսու վէ խիւլեսար իլէ էօմիւր կէչիրմէք կիպի, միւշքիլ պիր հալ օլամազ, Եանի տիմէք իստէրիմ.քի, միլլեթիմզտէն հէր քէս Լ.գ.գասիրուլ թիւնուն գըյմէթինի լայըզը յա պիլպ, իճրասըն իթմէսի էլզէմիյէթ տէն իքէն, էրքէքլէրիմիզ իչինտէ, փէք ազ սահիհ ազգասէրլէր պուլունմասը, վէ գարըլարըմը իչինտէ նատիրէն կէօրիւլպիլմէսի, սահիհէն սէօյլէրիմ, ճիւզ իւ քիւլլէ ազգասիրուլթիւն փէնչէսինտէ էսիր պուլունան էիւրէքլէր իչին, թէսէլլէ վէ տէրման գապուլ իթմէզ տէրտլէրտէն պիրիսի տիր:

Հանըմ, պու տէֆաքի մէքթուպունուզուլ ալըպ օգուտուզումտա, գալպիմտէ հասըլ օլան մէյուսսիյէթի քէսիրէյի սէօյլէմէկէ ճէսարէթ իթմէզ իտիմ, էկէրչի գաթէն միւրայիլլէյ վէ միւտահանէյի իրթիքէապ էթմէյէճէլիմի գալիէն պիլմիշ վէ գանմըլ օլմասս իտինիզ:

Պու սօն մէքթուպինիզտէ ճէվապէ միւհթաճ իքի մատտէ վարտըր. Եանի պիրինճիսի, պիրատէրինիզին մէքթուպինին պիր այտան պէրու կէճիքմէսինին սէպէպի, վէ իքինճիսի տախի, միլլեթիմիզին ահվալը հազըրէսի հազըրնտա միգտարի քիֆայէ Վուզուֆիյէթ, վէ պուլնտան սօնրա տախի նէ հալլէրէ տիւշէճէկինէ տայիր պազը միւթալաալարլա պէրապէր, իսլահը հալինին չարէսինէ տայիր պազը

Թէֆէքթիւրաթ տախի արզու վէ թալէպ իյլէմէնիզ տիր: Պիրինճի սիւսալնիպին ճէվապը փէք գօլայ տըր: պիրատէրինիզ Արամ աղանն իշլէրի պուրաճա թէքմիլ վէ թէսվիյէ օլունամատըղընտան, պիր գաչ այ իչին Աիլիսթուէ թարաֆընա կիթտիկինի սիզլէրէ պիլտիր տիքտէն պաշգա, իքի գըթա տախի մէթուպլէրինի եօլատըրյըտըմ, նասըլքի թարաֆընըզա վասըլ օլտուղունու պիլտիրիւրինիզ: Մէրգում Աիլիսթուէտէն տախի պիր իքի կիւնլիւք եիրաղէ կիթմէկէ մէճպուր օլտուղունու, վէ պիր գաչ կիւնտէն սօնրա թաֆսիլլիճէ մէթուպ եազաճաղընը թարաֆընըզա պիլտիրմիշ խտի, լաքին հալեա մէթուպլինի ալամատըղըմ էճիլտէն, սիզլէրէ տախի պիր շէյ պիլտիրէմէտիմ: Այլըն պու տախի պիր գուսուր տուր, լաքին էքսէրիյա իւմիտ իլէ նիչէ վազթլար ղայպ իթմէք, ինսան իչին պիր իլլէթ օլտուղունտան, պու կիւն, եարն, մէթուպ ալայըմտա, էօյլէ պիլտիրէրէյիմ, միւլահազալարը լա, շիմտիյէ գատար իհմալ իթտիկիմի մազուր պույուրմանըզընճա օլունուր: Ֆէգաթ, պու ճիւմլէ շու գատարընը սէյլէրիմ քի, պիրատէրինիզն իշլինն պիթմէսինէ էվվէլլինտէն ղիյատէ իւմիտլէր կէօրիւնմէյէ պաշլամըշ տըր: ինշալլահ, եազըն վազթտա միւրատըր հասըլ օլուպ, սիլայէ իլլիւր տէ, սիզլէրին տէ պէշ սէնէտէն պէրու նարի հասըլթտէ եանան, օլ նազեք գալպինիզ թէսիլլի վէ սիւրուր պուլուր:

Այլէլլիմ իքինճի սիւսալնիզէ, պունուն ճէվապընտա նէ տէրէճէ կիւնլիւք վէ մէսուլլի լիթ վար իտուկինէ սիզլէրին տախիազը նէ շէհատէթ իտէր իսէտէ, քիշի տէրտինի սէյլէ լէրէք թէսիլլի պուլմագ, թապիաթըն իգթիզալընտան օլտուղունա մէպի, վէ պիր թաշիլլէ իքի գուշ վուրմագ մէսիլլինէ միւպլէնի, հէմ միւմքին մէրթէպէ, սիզլէրին միւրատըն հասըլ ի լլէմէք, վէ հէմտէ պու վասէթու իլլէ, տէրտլէշէրէք քէնտու գալպիմի թէսիլլի իթմէք միւլահազալարը լա, մին ղայրի հատտին թէքլիֆինիզ գապուլլինէ իճթիսար իտէրիմ:

Աիլլիթիմիզն երկիրմի սէնէտէն պէրու կիւն պէ կիւն Փազըրըղա վէ սէֆիլլի լի տիւշտիւկիւ հէր քէսին տիլլինտէ սէյլլէնմէքտէ օլուպ, վէ տիւնեանըն հէր պիր թարզ ու ուսուլլի տէյիշիլլիթէ, հէր միլլէթ քէնտույի, վազթի հալին շիրազէսինէ ույուրմագ լազըմ կէլտիկին, նիչէ ազգասէյլլէրիմիզ լանա Ֆէհմ ի լլէտիքլէրինտէն, շու միլլէթին էսքի սանաթլարընը վէ տիւնեալի թարիզլէրինի պիր եէնի լապըթա թահթընա վսզ իթմէք նիլլէթիլլէ, պէշ ալթըր սէնէ չալլըշտ, Գոտան սօնրա, նիհայէթ—իւլ—էմ, պու տէֆա 1860 Օգոստոս 25 տէ, Ազգային Սահմանադրութիւնունուն մէյվէսի, վէ պիրինճի տէֆա օլարագ, Բնդհանուր Ժողով թէճէմիւ պիրլլէ, Արօնական վէ Քաղաքական Ժողովլարը ինթիխապ իլլէտի իսէտէ, 15 կիւն սօնրա

իբրինձի տէֆա Րնդհանուր ժողովուն թէճէմմիւ իյլէմէսի էլզէմիյ-
յէթտէն պուլունմաղին, Լզգասէր Սրբազան Սարգիս Պատրիարք
Հայրմըզ թարաֆընտան, պիր սըրատա մէճպուրիյէթինտէն նաշի,
հազըր պուլուննանլարա շու աթիտէքի լէճանըն օլունմասը, հազըզա-
թէն տիգգաթէ վէ թէհէսաիֆէ շայան տըր,

«Վլատլէրիմ, սիզլէրէ լէճալէր իտէրիմ, պիր սաաթ էվվէլ,
շու Քաղաքահան ժողովուն թէճէմմիւ իթմէսինէ, էլտէն կէլէն հէր
նէվի սայ ու զայրէթի տիրիղ իթմէյինիզ. զիրա միլլէթիմիզին թէս-
վիյէ օլունաճագ էօյլէ միւհհիմմ վէ պէճիտ իշլէրի վար տըր էի, ագ-
շամոտան սապսհա թէհհամիւլէ գուտրէթ գալմամըշ տըր արթըգ. . .»:

Միւշարիլէյհ հազըլէթլէրինին պու միւթէհասիր քէլամլէրի, նէ՝
գատար տիգգաթէ շայան պուլունտուղու աշիքէար տըր:

Միլլէթիմիզին տիշարքի հալլէրինէ նէզարէն, էվ—էյիճէ սէվինիպ
վէ մէֆուռն օլաճագ հալլէր կէօրիլմէքտէ տիր. լաքին պու խուսուս
խսէ, տահա զիյատէ աճընմայէ շայէսթէ տիր. չիւնքի միլլէթիմիզին
սուրէթի զահիրէսի, անճագ չըպլագ հալլնտէ պիւթիւն վիճուտի
եարէլէր իլէ տօլու օլուողու հալտէ, կիյինմիշ գուշանմըշ պիր կիւ-
զէլ ատէմէ պէնգէտիկինտն, ն, չօզլարմըզ ալտանարագ, օլ մուսի-
պէթ էնճամ զաֆլէթ ույգուսուռնտա ույույա գալմագտէյիլ:

Հանըմ, շիմոիյէ գատար սէօյլէտիրլէրիմի իյթիմալ տիր պիւլա
ֆիւթուր օգուռնուշտունուզ տուր, լաքին պուռնտան սօնրա եաղաճագ-
լարմ իչին, շու պէրապէր կէօլ պաշնա կիթտիկիմիզ կիւնիւ
խաթըրըզա կէթիրմէլիսինիզ: Եանի տիմէք իսթէրիմ քի, իշթէ
պէնիմ էլլէրիմ տիթրէմէկէ, գալլիմ գապարմաղէ, վէ կէօզլէրիմ
եաշարմաղէ պաշլատը, թասպիաթիյէ սիզլէրին տախի, օլ կիւնքի,
Հայաստանըն պիր քիւլէք գըթասընտա իթտիկիմ եօլուլուղուն
նագլին իյէտիկիմտէ, կէօզլէրինիզտէն գաթրէ գաթրէ եաշլէր տէօ-
քէրէք, էօնիւմիւզտէքի չայըն սուլարընը արթըրուղընըզ կիպի,
պու տէֆա պէնտն այրր պուլունտուղունուզ սուրէթտէ տախի, այնի
եիւրէքտէն գայնամըշ, վէ այնի լիսանտէն չըգմըշ փիւր էսէֆ պսհս-
լէրիմ օգուտուղունուզտա, այնի հալտէ պուլունաճաղընըզ պի իշ-
թիպսհ տըր:

Հանըմ, սիզին կիպի պիր նսզիք վէ մէրհամէթլի գալպ սահիպէ
սինէ, էսէֆսմիզ պսհսլէր հազմագ, կէրչի նէզաքէթէ գարշը իսէ
տէ, տիւլէն տիւլէնի սէվէր, Փէհվասընճա, պէնիմ աղլատըղըմ
կիպի սիզին տախի աղլամանըզ, պսնա պիր թէսէլլի պսիշ իտէճէ-
կինտէն պաշգա, գարըրար ճինսինտէ, Լզգային միւլահազալէր իլէ,
կէօզ եաշարը տէքիւտիւկիւն կէօրտիւկիւմիւ վէ պիլտիկիմի իսէ, քէն-
տիմճէ պիր սէֆա վէ իգպալ ատտ իտէճէյիմ խիւտայէ մալիւմտուր:

Հանրմ շու գատար Լնաթօլուլալար տիլինտէ մէտ՝ ու սէնա օլունան իսթանպօլու պիր տէֆա կէօրմէկէ արդաքէշ պուլունտուղունուղու պիլիւրիմ, լաքին մուղայիւրի օլարագ, պուրասընը կէօրմէյի քէն տունիզէ պիր իզպալ սայմամանըղ պէնճէ պէն, իտտաա իտէրիմ. ֆէգաթ պունու սէօյլէմէ՛ իլէ, իսթանպօլ իչին ֆէնա պիր մէմլէ քէթ տիր, տէմէք իսթէրիմ անլաշըլմասըն. զիրա իսթանպօլտա պաշ- ղա պիր իյիլէք եօգ իսէ տէ, թապիսթտէ պուլունուշու փէք կիւզէլ վէ հէվասը փէք ալէա պիր մէմլէքէթ տիր. լաքին Հայլար իչին հէր պիր ճիհէթլէ տէրտ ու էլէմ պախշ խոթճի պիր մահէլլ տիր տէր իսէմ ճայիզ տիր:

Միլէթիմիզին ահվալը հազըրէսինի, պիր պազըշտա, վէ եախօտ ազ պիր վագթտա անլամագ իչին, հիչ պիր չարէմիզ եօգ տուր: Լօլ ճուլուզ իտուպ կէզմէք հէմ սէնէլէրէ միւհթաճ, վէ հէմ տէ՝ քիւլլ լիւ միւշքիլաթէ: Պիր պիւյիւք գըսմը Լնաթօլուտա, պիր գըսմը Լ- ճէմիսթանտէ, պիր գըսմը Բուսիատէ, պիր գըսմը Հինտիսթանտէ, Պուխարատա, վէ պիր իթիշէր իսէ, տիւնեանըն տէօրթ թարա- Փընա տաղըլմըշար, վաթանընըն իսմինի անճագ էճնէպի քիթապլէ- րինտէ կէօրիւպ, վէ սուրէթինի իսէ, տիւշլէրինտէ կէօրէպիլմէքտէ տիրլէր: Լճընաճա՛գ հալ:

Լլա՛հ, պու նէ հիթմէթլի հալ տիր. պիլ միլլէթ քի, Լվրօպա նատիրէն իսմինի թէլէֆֆուզ իթմէքտէ. պիր միլլէթ քի, հէր մէզ- հէպ տիւշմէն. պիր միլլէթ քի զարուրէթ փէնչէսինտէ գալմըշ. պիր միլլէթ քի չօգ եէրտէ լիսանըն տախի ղայպ իթմիշ. վէ նիհայէթ պիր միլլէթ քի, քէնտի տիւշմէնլէրի քէնտի իչինտէն հիչ պիր վագթտա էքսիթ օլմամըշ իքէն, 100 սէնէտէն պէրու, ֆէլէք ֆուրթունասընա էյլէնճէ օլուպ, հէր գայայա չարփարագ, հէր տալկատան տէօյիւ- լէրէք, վէ հէր գըլըյա տիւշէրէք, պաղը փարչալարը միլլէլի սայիլի տէնիզինտէ ղարգ օլմուշ, վէ նիչէ փարչալարը պիր պիլինտէն ու- ղագ մահալլէրտէ գալմըշ իսէ տէ, ասըլ պիւյիւք գըսմը, պօրատան վէ ֆուրթունատան գուրթուլմուշ թէքնէլէր կիպի, հէզար եէրինտէն եարէլի, ֆէգաթ միլլէթլիք արմասը աննընտա, վէ մէզհէպ սան- ճաղը թէփէսինտէ օլալագ, Լըմէնիսթանըն օլ հայաթ պախշ հէվա- լարը օրթասընտա չալգանմագտէ տիր:

Ֆէլէք, էկէրչի միլլէթիմիզին պիւյիւք գըսմը Մալթանաթը Սե- նիյէ հիմայէթի թահթընտա պուլունմուշ օլմասա իտի, պիւլա ին- սաֆ ու մէրհամէթ, անը գա՛նղի գալմ մէզհէպ, վէ գա՛նղի ղալմ միլլէթ չարիւր թահթընտա էզէճէքտին ուճէպ:

Թէշէքքիւր թէշէքքիւր:

Հանըմ, իսթանպօլտա հէման հէր միլլէթտէն ատէմ պուլունմագ-

տէ օլուպ, պիղիմ միլլէթիմիզին Փաթուկասը տախի, պուրատա պու-
լունտուղունտան, իշթէ պիր պագըշտա վէ պիր կիւնտէ միլլէթիմիզին
անլամանըն, իսթանպուլ կէլմէքտէն պաշա հիւ պիր չարէսի
օլմատորղընտան, վէ սիզլէրին իսէ, կէօզլէրի եաշարմատորղա, հօյլէ
պիր տէհշաթիմիզ Փաթուկասը սէյր ու թամաշա իտէմէյէճէքլէ-
րինտէն, պէօյլէ պիր պայիսի հսէֆինիզ օլաճագ մէմլէքէթի կէօր-
մէնիզտէն, կէօրմէմէնիզի միւրաճաւսատ իտէրիմ:

Իսթանպուլտա պուլունտան միլլէթլէրին իշինտէն սիզէ պիր միլլէթին
թարիֆինի իտէյիմ տէ, սօնրա սիզ տէ քէնտուլլէյինիզտէն օլ հա-
լէն իզլէրինէ պիր ազ թէֆէքթիւր իտինիզ: Իսթանպուլ, պէհալը-
լըզ խոսոսուտնտա, Փարիսի վէ Լօնտրայր տախի կէհմիշ տիր. իլլա
օլ քիրայար խոսոսուտ, Լօվոպալըլարը վէ Լնաթօլըլարր ումումէն
տէհշէթէ կիրիֆթար իյլէմէքտէ տիր. զիրա, պաշա շէյլէրտէ քեար
գալմատորղընտան, ալէսսէվիյէ Իսթանպուլ հալաիս իբիյէ թագսիմ
օլունմուշ տուր, պիրիսի զէնկին վէ տիկէլի Փագըր: Օէնկին եա
ֆայիզճի տիր վէ եատա ազարէթճի: Ֆայիզճիլէք մուամլէճիլէք
տէրէճէսինի տախի աշմիշ տըր. վէ մուամլէճիլէք տէրէճէսինտէ
քեար կէօրմէյէն քէս իսէ, հիւպիր ազարէթ եափտըրըպ քիրայէ վեր-
մէկէ իրթիքեապ իթմէտիկինտէն, կէրէք էվլէրտէ, վէ կէրէք իսն-
լարտա, պայաղը պիր օտանըն քիրասը, ազտան ազ էիլզ դուրուշ-
տան աշաղը թուլթուլամամագտէ տիր: Պիլի՛րմիսինիզ պիր ատէմ 100
դուրուշ իլէ Փարիս կիպի պիր մէմլէքէթտէ նա՛սըլ օտա քիրալայա
պիլէր: 10(դուրուշ տիմէք Ֆրանսըզ փարասըյյա, շիմտի 20
ֆրանզ տիմէք տիր. պիր ատէմ 20 ֆրանզ իլէ, իթիպարըլըճա պիր
լքանթթատա հօյլէ պիր օտա թուլթար քի, թէմիզ եաթագ, քէթէն
չարշաֆ, քէթէն հավլու, լէյէն իպրիք, այիա, շամտան, սան-
տալիյէ, գօլթուզ, եազըլխանէ վէ մայէթինտէ պիր տէ խըզմէթճի:
Հալ պու քի Իսթանպուլտա, խոսոսուիլլէ խանլարտա, հարը գարան-
լըզ պիր օտա, հարըսը թաիթա տէօշէմլի եարըսը թօփրագ, վէ
հշա օլարագ իսէ, թախթապիթի, փիրէ, վէ քէհլէտէն պաշա, հիւ
պիր շէյ պուլունամագ: Ե իմտի օտալարըն վասֆընը պրագալմտա,
շու իշինտէքի օթուրանլարը սէյր ու թամաշա իտէլիմ:

Հանըմ, պունլարըն փէք չօղու 20—25 եաշընտա, կիւճիւ, գուվ-
վէթի վէ հիւսնիւ հէրինտէ տէրիզանլըլար, 10—12—15 եաշընտա չօ-
ճուզլար, վէ պագըլարը տախի իխթիյարլար օլտուգտան պաշա,
իբի իւշ գարնտաշ վէ փէտէր էվլատ պիրլէքտէ օլանլար տախի փէք
ազ տէյիլ տիր: Պու ատէմլէր հիւլը ըրզ, մազլում, ֆէգաթ ճահիւ
վէ պագը սէպէպլէրէ մէպնի թէնպէլլէշմիշ քիսէլէր տիր: Պու ա-
տէմլէրին հէման ճիւմլէսինին սանաթը տիւրիկէրլէք, տիվարճըլըզ,

սուվաճրըզ, համնալըզ, չեփճիւլիւք վէ լենչպէրլէք տիր : Պու յի
 ատեմէրին ալէսսէվիյէ եէտիկի, սողան էթմէք, փէյնիր էթմէք, կիւ
 Ֆասուլէա էթմէք, նատիրէն էթ թաամը, վէ պսգէն տախի, թա
 հին, զէյթլն եաղը վէ փուղաչա էթ մէք տիր : Պու ատեմէր, ա
 պալար, վէ չուլսար կիլինմիշլէր, չամսըլլարընը պիչարէլէր քէնտու
 լէրի եայգարար, վէ օնու, օն պէշի պիր օտատա սըգը սըգը յա եա
 թարլար . վէ եիւզտէ սոգասնը պսգալտան վէրէսիյէ, Ֆէնայը էյի
 եէրինէ, վէ 300 տիրհէմի 400 տիրհէմ եէրինէ գապուլ ի լէտիթլէ
 րինտէն, պսգալըն տէֆթէրինի գոլայըզլա գափայապիլէնլէրի նա
 տիրէն պուլունապիլմէքտէ տիր : Պու ատեմէր պու հալտէ պիլը
 միսինիզ քա՛չ սէնէ էօմիր կէջիւրիւյէր . հիսապը փէք գոլայ, եանի
 5—10—15—20 սէնէ : Տէհչէթլու հալ :

Պու ատեմէր եանի պու միլլէթ քիմ տիր սէյլէյիմ մի. օ՜Ֆ . . .
 պիզիմ միլլէթիմիզ տիր, պիզիմ միլլէթիմիզ . էվվէթ օլ սէյլէ
 տիկիմ ֆաթուրա տրը . գանը գանըմըզտան, ճանը ճանըմըզտան,
 տինի տինիմիզտէն օլուպ, շան ու շէրէֆիմիզէ, վէ մէզէլլէթ ու
 պէանամիմիզէ շէրիք պուլունան գարնտաշարըմըզ տրը :

Հանըմ, պու պիչարէլէրին էհլ ու այալարը, չօլուգ չօճուգլարը,
 գարնտաշարը վէ գըզ գարնտաշարը, քէնտի մէմլէքէթլէրինտէ
 կիճէ կիւնտիւզ կէօղ հաշարը տէօքէրէք, հասրէթ աթէշինտէ եանըպ
 քիւլ օլուպ, պօրճլուլարու միննէթ իթմէքտէն, սիթէմ վէ հագարէթ
 իշիթմէքտէն, զալըմլարըն զուլումունա գուրպան օլուպ, կիւնտիւզ
 լէրի խէյա լիլէ, վէ կիճէլէրի տիւշ իլէ ուզրաշտըգտան պա՛գա, 3
 այտա, 6 այտա . 1 երլտա վէ պէլքի տէ պիր գա՛չ երլտա, անճազ պիր
 տէֆա մէքթուպ ալարագ թէսէյլի պուլտուգլարընը, օլ վազըթ սիզ
 լէրէ, լիսանէն, կէր-ոիւկիւմ կիպի նագլ ու հիքեայ, իլլէմիշ իտիւմ .
 վէ շիմտի տախի թէքէրիւր իտէյիմ տէ, հէմ աղլայընըզ, վէ հէմ տէ
 աղլայալըմ :

Հանըմ, լէնաթօյունուն էքսէր մէմլէքէթլէրինին իզթիզայի հալինտէն
 մի օլա, եօգուս թապիւսթըն գանունունա, թապէն իթաամ իթտիք
 լէրինտէն մի օլա, տէլէգանլըլարըմըզը էրքէն, եանի, կէնճ կէնճէվ
 լէնտիրտիքլէրինի պիլիւսինիզ : Իսթանպօլտա պուլունան զարիպ
 տէլլէգանլըլարըն տախի, օլ սէպէպտէն նաշի, էքսէրիսի էվլի տիր :
 Իսթանպօլտա էսկիտէն գալմա պիր ֆէնա ատէթ տէ վար տրը . եէրլլէր
 թաշարըլլարա ալէսսէվիյէ հագարէթ կէօղիւ իլէ պագարլար, վէ կէօ
 րիւշիւպ գօնուշատըգտան պա՛գա, տիլլէրինի վէ ատէթլէրինի
 զէվզիկիւրլէր . ֆէգաթ կէրէք տիլճէ, վէ կէրէք ատէթճէ զէվզ
 լէնմէք գա՛նղի թարաֆա լազըմ կէլճիկի պահար, շիմտիքի հալ եօ
 լումուզու շաշըրմաղէ սէպէպ օլաճաղընտան, սիւքիւթ իւզըէ կէչէ

յիմ տէ, պէնիմ տախի Լնաթօլուլու պուլունմամ հասէպի յէ, պու
կինէլէրոտէ պիր կիճէ օլ պիչարէլէրին իչինտէ դալարագ, տիգգաթ
իթտիկիմ պազը քէօշէլէրի սիզլէրէ պէյան իտէյիմ:

Ղայէթ քիրլի վէ գօգուլու պիր օտա, (պաշլըճա սէպէպ ֆագըրլըգ-
լարր տըր), պէնիմ միսաաֆիր գալաճաղըմը պիլտիքլէրինտէն, միւմքին
մէրթէպէ թէմիզլէր, վէ պիր իքի տիւրլիւ տախի եհմէք թէր-
թիպ իթմիշէր. ազշամ օլտու, հէփիսի պիր արայա թօիլանտըլար.
կինտիւզտէն հօրուլմուշար, վէ հօրկունկուզլարընը ճիւզլիճէ ու-
նութմագ միւլահազալարըլա, պիրէր իքիշէր շարապ եա լազը
չազմըշար. թապիաթիյէ աղըզլարը գօգմագտէ, պազըսը-
նըն պաշը տէօնմէքտէ, վէ պազըսընըն տախի կէօզլէրի գարար-
մագտէ:

Թաամ պիթիպ, միսաահապէթ պաշլատըգտա, պիր տէ պէն էլէ
րինտէ պիր շէքեար տիւշմիւշիւմ կիպի, քիմիսի սանտըղընտան, քի-
միսի տօլապընտան պիրէր իքիշէր այլարճա էվլէլ կէլմիշ տէ՝ պէք-
լէմիշօլան մէքթուպլէրի չըգարըպ, օգուլմամ իչին պանա լէճալէր էյ-
լէմէյէ պաշլատըլար: Չիւնքի պուլնլարըն եիւզտէ տօգսան տօգուզու
եաղմագ օգուլմագ պիլմէտիլինտէն, կէլէն վէ կիտէն մէքթուպլէրի,
եա պուրատա մէղարլըգլարտա կէզէն, վէ միլէթիմիզին ըհզալէթի-
նի պայիս օլան, օլ դարիպ փափաղլարըմըզա, վէ եա տա իշթէ պէօյլէ
րաստ կէլա էլլէրինէ տիւշէն պիր եապանճըյա եազտըրըպ օգուլթու-
րուրլար: Լըթըգ սիզլէր պուլնտան, Լնաթօլուտա նիչէ մէմլէքէթ-
լէրտէքի մէքթէպլէրիմիզին նէ՝ հալտէ պուլունտուզուն, րանա ֆարգ
իտէպիլիւրսինիզ: Օլ կիճէ չօգ տիւրլիւ գալպլէր տայանամայա-
ճագ սուրէթտէ մէքթուպլէր օգուլտում իսէ տէ, եալընըզ պիրիսինին
սուրէթիսի պէյան իտէյիմ տէ հիսէ՝ ալընըլ:

“
«Կէօնտէրտիկինիզ 60 ղուրուշու սալեանէյէ վէրտիք. հաճի կտրիճէ
օլան տէօրթ պին ղուրուշուն սէնէտինի տէյիշիպ, ալթը պին ղուրուշա
պիր եէնի սէնէտ վէրտիք. տիկէր իքի եէրէ օլան պօրճուլմուզտան
գուրթուլմաղէ մէճպուր օլտուզումուզ իչին, սարը ինէյի, համուր
լէյէնինի վէ գազանը սաթտըգ գուրթուլտուզ իսէ տէ, թարլամըզըն
տէօրտիւ պօշ գալըպ, սալթ չայըն քէնարընտաքի սիյահ թարլայա,
չալտար էքտիքէպիլտիք. գօյուլլարըմըզը եինէ պու սէնէ Բիւրտ սիւ-
րիւպ կէօթիւրտիւ. պու կիւնլէր քէօյիւմիւզտէ իքի մուպաշըր վար
տըր, պիլմէյիզ եինէ նէ իսթէյէճէքլէր. վէ պիր տէ Բրօթէսթան
կէլմիշ, պիր սանտըգ քիթապ կէթիրմիշ, քիմ քի ալըր օգուր իսէ,
փարա վէրէճէք տէտիլէր, Կիկօ տայը հօզլատը քի, փարանըն աալը
հօգ իմիշ. լաքին օլ քիթապլարտան օգուլանլարա, քիթապճը թա-

րաֆերնտան, սալեանէճէ պաղը Փախտէլէր կէօսթէրիլմէքտէ տիր տէ-
նիլմէքտէ տիր : Զօճուղլար իչին պէզ թօգուլօրում . լաքին փամ-
պուղու եարը պէ եարըյա ալտըղըմտան, վէ պէն իսէ, իւչ այ գա-
տար խասթէ եաթտըղըմտան, չօգլուգ պիր իշ չըգարամատում, գըշ
տա կէլտի եազլաշտը, պու սէնէ պիլթիւն պիլթիւն չըպլազ գաւ-
տըզ . պիր գաչ արշըն գըրմըղը պասաւ իլէ, թագուհինին պաշը-
նա պիր իքի չիթ եօլլասանըզ չօգ սէվինիրիզ . իքի եէրտէն իսթէյօր-
լար . լաքին հիչ պիր ճէվսապ վէրմէտիք . սիղլէրէ մէքթուպ եազա-
ճազլար իտի . պիլմէյիզ նէ եափտըլար : Դանըմ, պու եըլ տօգուգ
եըլ օլույօր կիթտինիզ, տահա գաճ սէնէ պէքլէյէճէյիզ, պարի
հիչ տէյիլ իսէ, սալթ պիրինիզ կէլսէնիզտէ, շու չիֆթէ չըպըղա
պագսանըզ, եախօտ հիչ տէյիլ իսէ, պագէն մէքթուպ կէօնտէրէրէք,
սաղըղընըղը պիլտիրսէնիզ . պիղիմ տէ շիմտիյէ գատար մէք-
թուպ եազմատըղըմըղըն սէպէպի, պիր վազթ քեաղըտըմըղ եօգ ի-
տի, սօնրա չէրթճի կէլտի իսէ, Լլաւ րաթ կէթիրէճէք եա,
հէմ քեաղըտը վար իտի, վէ հէմ տէ եազտը էմնա, պիղիմ տէ փէք
իյի ճինստէն պիր չիֆթ թալուղուամուզ էլտէն կիթտի
սէլամ սէլամ սէլամ” :

Պու մէքթուպլէրին Կազըլարը կէօրմէկէ վէ հայրէթտէ գալմաղէ
շայան տըր . եանի էօյլէքի, չօգլարը Հայճա եազընըն սալթ պիր
թազլիտի սայըլտըղընտան, անճազ գարինէ իլէ օգումազ լազըմ
կէլիւ :

Իչլէրինտէն պիր իիթիյարա, պու պօրճլարըն սէպէպին, վէ գաչ
սէնէտէն պէրու . պօրճլու պուլունտուգլարըն սիւսալ իլէտիկիմտէ,
աղա, սանա պիր ազ շէյ սէօյլէյէյիւմտէ, տէյիլ սալթ պէնիմ հա-
լիմի, իլլա նիչէ Լնաթօլուլուլէրին հալինի անլամըշ օլ, տէտիք-
տէն սօնրա, կէրէք շէհիրլէրտէ վէ կէրէք քէօյլէրտէ, կէրչի բաշա,
միւսէլլիմ, վօյվօտա վէ միւստիրլէր վար տըր, լաքին շէվքէթլու փա-
տիշահըմըղըն ինայէթ ու էմնիյէթի պի նիհայէսինտէն նաշի, սալթ
հիւքիւմէթ թարաֆընտան կէլէն զաթլար իշտէ պուլունմայուպ, իլլա
հէր պիր իսլամ վիւճուհլար, վէ րայա զէնկինլէր վէ գօճապաշըլար
տախի, նիչէ իշլէրէ գարըշմագտէ օլտուգտան պաշա, պիր վազթտան
պէրու, իրիսթիանլարա պիր իյուլիք օլտուն նիյէթի իսայրիյէսիլլէ,
սալթանաթը Ոհնիյէ թարաֆընտան, մէմլէքէթ մէճիլլէրինտէ, հէր
խրիսթիան միլլէթտէնտէ պիրէր ազա պուլունմօսընա, ֆէրմանը Լլի
սատըր պուլրուլմուշ տուր, Հէր եէրտէ, նիչէ զէնկինլէրին զէնկինլիյի,
ֆուգարայա օլան զուլլարըն սայէսինտէ տիր . վէ պաշլըճա Լնաթօ-
լումուզուն նիչէ մէմլէքէթլէրինտէ, հէալիմիզ չիֆթճի չուպուգճու,
վէ զէնկինլէրիմիզ իսէ, եա օրթազլըզ էքտիրիճի, եա իլթիլամճըր, վէ

եա տա Փայիզի օլուպ, չեֆթախիլէ, սանաթա իթպար իտէնի հիչ օլմայուպ, թիւճաքըլը Իլէ ուղրաշանլարը փէք չօգ տուր:

Եկնիչերիլը տէվրինտէ, Լվրօպա մաթար Լնաթօլումուզա կէլ մէտիկինտէն, հէր պիր սանաթլարըմըլ իշէր, վէ պիլ տէ լա-
հաթ կէչինիր իտիք: Եկնիչերիլը պաթտը վէ կէրչի պիլ տէ անլէրին
զուլմունտան գուրթուլտուզ. էմմա սօնրատան պաշըմըլա կէլէճէք
ֆէլաքէթին էօնիւնիւ ալմանըն Եօլունու ասլա տիւլփնէմէտիք. Եանի
տէմէք իսթէրիմ քի, Եկնիչերի տէվրինտէ, պիրինճի սանաթլա-
լըմըլ իշէր իտի. իքինճի քէնտի մէմալքիմիզտէ քէնտի իշէրի-
միզտէ, քէնտումիզճէ Էօյլէ պիր մուլազէնէ (թէրազիլէնմէք) վար
իտի քի, հէմ հէր շէյ ուճուլ իտի, վէ հէմ տէ Խալամլար Փայիզ Ի-
լէ փարա վէրմէկէ իրթիքեապ իթմէյուպ, կիւնաճ սայտըլարընտան,
վէ իսթէտիքլէրի սաաթ թէմամէն ալապիլէճէքլէրինէ շիւպէլէրի օլ-
մատըլընտան, պիլթիւն զէնկինլէքլէրի, Լրմէնիլէրին Էլինտէ տէօն-
մէքտէ վէ իշիմիզէ Եարամագտէ օլուպ, Էօյլէ Փայիզիլը վէ մուա-
մէլէճիլը Էօգ իտի. լաքին պու ճիւմլէ, պաշգա խուսուլարտա Եէ-
նիչերիլէրտէն չէքիլէն ֆէնալըլարը տա ինքեար իտէմէյիլ: Եկնի-
չերիլը պիթտի, Թանզիմաթը Խայրիլէյի Շահանէ զուհուրէ կէլ-
տիքտէ, Լվրօպա մաթալարը սէրպէսթճէ Թիւրքիսմըլա տօլմաղէ,
վէ պիլզիմ սանաթլարըմըլ կիւն պէ կիւն պաթմաղէ պաշատըլտան
պաշգա, Թապիսթիլլէ միւլքիմիզտէն ազճէ Էքսիլմէյի Էիւլ թուլթ-
տուլունտան, վէ տահա սայիր սէպէպ վէ նէթիճէլէրտէն նաշի, Խալամ-
փարալարը Էլիմիզտէն կիթտիքտէն գաթինազար, Ֆրէնկին կէթիր-
տիկի մալ հէմ կիւզէլ, վէ հէմ տէ ուճուլ օլտուլունտան, մէսարը-
ֆաթըմըլ արթըս, քեարըմըլ Էքսիլմէյի պաշատըլտա, ֆու-
զարա զէնկինտէն Փայիզ իլէ ազճէ ալմաղէ մէճպուր օլուպ, վէ պու-
ուսուլ իտէ, պիր տէֆա կիրտիքտէն սօնրա, պիր տախի չըգմասը միւմ-
քինսիլ օլտու. զիրա Փայիզ տիմէք, պիր միւլք իչին, զայպ տի-
մէք տիր. լաքին հէր զայպտան տէ պիր քեար տօղար. մէսէլա, պիր
ատէմ պին զուրուշ զայպ իտէր, տիկէր պիրիսի տէ անը պուլուր.
Իշլէ պիր Թարաֆտա զարար, վէ տիկէր Թարաֆտա քեար. քէ-
զալիք, պիր ատէմ պիր մալի ուճուլ սաթար, վէ զարար իտէր. լա-
քին ուճուլ ալան գազանմըլ օլուր. հալ պու քի, պիր միւլքին Ի-
չինտէ տէօնէն Փայիզ, օլ միւլք իչին պիր Էանկըն տիմէք տիր. հա-
զըգաթէն Փայիզի գազանմըլ օլուր. ֆէգաթ միւլք զայպ իթմիշ օ-
լուր. պունու տիմէմ իլէ, տիւնեատէ հիչ Փայիզիլը օլմամալը
տիմէք իսթէմէմ. չիւնքի օ տախի լազըմ տըր Էմմա, Փայիզիլը Ի-
չին տախի պիր հուսուտ, վէ հիսապլար լազըմ տըր. խօշ Էլպէթ-
թէ օլ քէօշէլէրի սիլ տահա Էյի պիլիւսինիլ Էմ: Փայիզիլը,

կէջտի մուսմէյէճիլէյէ, վէ մուսմէյէճիլէք տախի ումուսմէն էհալի եազը պիլմէտիկինտէն, կիրտի պաշգա գալըպլարա . պօրճլու թապիաթիլէ հազգ սահլալինն նէզտինտէ մահճուպ, վէ միննէթտար պուլունուպ, քէնտույի Փայիզճինին զամիր ու ինսաֆընա թէսլիմ իթտիքճէ, Փա- յիզճինին թամար պաշգալտըրըպ, զամիր վէ ինսաֆ կէօզլէրինի գա- փաթտը . պօրճլար ֆիլիսէնտի, տալար, քէօքլէր, վէ պուտազլար սալտը . նասըլ քի պէնիմ պօրճուսմուսն եարըսընտան զեյատէսի փե- տէրիմսէն միրաս գալմըլ տըր, վէ շիմտիլէ գատար, 4 սէֆէրտէ 27 սէնէ իսթանպօլտա էօմի կէշիրիպ, իւչ տէֆա սիլայա կիթմիշիմտիլը, վէ էհլ ու չօճուգլարմըն եանընտա, անճազ 21 այ կէշիրիպիլմի- շիմ տիլ . վէ քէնտի պօրճլուսմուսն պէշ փարա ուլմամըլ օլուպ, հաթ- թա պիլթիլն գազանտըրըմը փէյտէրիփէյ պօրճլուսմա վէրտիկիմ հալ- տէ, հալեա պու կիլն տախի իսթանպօլտա, անճազ օլ պասպա պօր- ճու իշին պէքլէյիպ, էհլիմին, վէ իքի չօճուգլուսմուսն, էիւգլէրինի կէօր- մէ քսիդին մէզարէ գօնուլտուգլարըն իշիթմիշիմ տիլ . իշթէ շու պիր թանէճիք օլլուսմ, վէ պիրիճիք թէսէլլիմ օլարազ, եանըմտա պուլու- նուպ, կէօզլէրիմ իլէ կէօրմէքտէ իսէմ տէ, կէօրիլյօրմուսուսուգ հալինի . աղա, թամ իքի այ տըր խասթէ եաթմուսգտէ, վէ հէքիմ կէ- թիլմէյէ իգթիտարըմ օլմատըգտան պաշգա, չօզ տէֆա իլաճ վէ չօրպա փարասը տախի պուլմամամըլմ տըր” տէր տէմէզ, պիլգարէ իս- թիլարըն կէօլլէրի տօլուպ, սէյլէր կիպի եաշար ազըթմաղէ պաշ- լատըրընտան, օտանըն իշինտէ պուլանանլար, եանի, քեաֆիֆէմիւզ տախի, աղլամաղէ պաշլատըգ :

Հանըմ, օլ կիճէքի, օլ գարանլըգ, եանի պայաղը պիր գանտիլին տունուգ բըզըրնտա, մաղլուսլար վէ տէրտիլլէր արասընտա, գալլին- տէ ճիւղի ազգասիրուլթիլն էսէրի պուլունանըն, կէօզլէրինէ ույգու թապիաթիլլէ կիրմէյէճէկինտէն պաշգա, նասըլ քի, Նուսկ ֆէյլէ- սօֆ տախի, ույգու իշին, «եաշ իլէ լալանմամըլ կէօզլէր արար” տէ- միշ տիլ, իսթիլարըն սէյլէտիկի սէօզլէրտէ, փէք չօզ տիգգա- թէ շայան, վէ հիսսէ ալաճազ քէօշլէր կէօրտիլկիլմուսէն, պիր ազ վազթ կէշտիքտէն, վէ մէրգուսմուսն կէօզ եաշարը թէսլին օլտուգ- տան սօնրա, իպլամ իլէ, տէֆաթէն սէօհպէթէ աղաղ իթտիրուպ, շու աթիտէքի քէլամլէրի տիլնէմիշիմ տիլ :

«Ղա’, կէրշի Նաթթօլումուգուն հալլէրինի սիղէ նազլ ու պէյան իթմէմտէ, տէրտիլլիմ թէփրէշմէկէ պաշլայօր իսէ տէ, էօմրիլմին իշինտէ, Նաթթօլումուգուն ահլալին անլամաղէ սիդին կիպի պիր էհլ մէրազ լասթ կէլմիշ օլմատըրըմտան, թէաճճիլպիլմտէն նաշի, սիւ- ալլէրինիդէ էլիմտէն կէլէն ճէվապը տախի վիրմէքտէ պիր հօնուտիլի տէրունի հիւս իթմէքտէյիմ . չիւնքի տէյիլ պէյլէ ուղուն հիքեայէ-

լերիմիզն տիյնէմէկէ արգուքէշէր պուլմազ, իլլա քէօյիւմիւզին
 ինթիյարը, վէ իսթանպուլուն գալտըրմլարընը էն զեյատէ էսկի-
 տէնլէրտէն պուլունմամ հասէպէյէ, պազէն միլլէթճէ վէ մէզհէպճէ
 միւհիմմ վէ էլզէմ քէյֆիյէթլէր իչին, վէ քէնտի նէֆսիմճէ իսէ հիչ
 պիր իլընլիմ օլմայուպ, անճազ պիր միլլէթ վէ մէզհէպ զայրէթինէ
 մէպնի փաթրիքխանէմիզէ կիթտիքլէրիմտէ, կէօրտիւկիւմ հազարէթ-
 լէր, սիթէմլէր, թէքէպպիւրլէր, հազըգաթէն պէնի մէյյուսսիյէ-
 թէ կիրիթթար իլլէտիքտէն պաշգա, փաթրիքխանէ վէ մէճլիս իս-
 մինի իշիթտիքճէ, իւզէրիմտէ պիր նէվի նէֆրէթ տույումազէ պաշլա-
 մըշում տըր: Ա. խ օլ նիչէ վէքիլլէր, օլ եուզըճըլար, օլ եասազճըլար
 վէ օլ ժամկոչար. էֆէնտիմ հէրպլիւրէրլէրի պիրէր տէրէ պէյի քէ-
 սիլմիշլէր. . . . իտի :

Հէր նէ հալիսէ, օրալարընը չօզլուզ գալըշտըրմայալմ տա, պիզ
 եինէ քէնտու սէօպէթիլմիզն էլլէ ալալմ:

«Շու լազըրտըմըզն արա եէրինտէ թաշրատաքի մէմլէքէթլէ-
 րին իշխանլարը, ազգապետլէրի վէ վիւճուհլարը լազըրտըլարը կէչ-
 տի, վէ օրասընտա տիզգաթէ շայան քէօշէլէր վար իտի իսէ տէ, տա-
 հա թէքմիլ սէօյլէմէտի իտիմ: Ա. յանլարըն վէ վիւճուհլարըն իչլէ-
 րինտէ, փէք մէրհամէթլի վէ ինսանիյէթլի թամ Աիսլիմանլար էք-
 սիք տէյիլ տիր. լաքին փէք ազ պուլունուպ, էքսէրիսի թամաի,
 թէրպիյէսի ազ, վէ հաթթա միւթէասսիպ վէ սօֆու քիմնէլէր իտի.
 վէ իտտաա իտէրիմ քի, թանզիմաթը խայրիյէյի Շահանէնին իհտա-
 սընտան սօնրա, հէր խրիսթիյան միլլէթլէրին պիլիւքլէրինտէն հէր
 մէմլէքէթլէրտէ, մէճլիսլէրտէ վէ սայիլ միլլէթճէ վէ մէզհէպճէ
 քէյֆիյէթլէրտէ ըէյլէրի սիւալ օլունմասը իմթիյազաթը, եալը-
 նըզ էօյլէ սօֆու վէ միւթէասսիպ վալիլէրին, վէ ալան ու վիւճուհ-
 լէրին էթվարը նամազպուլէլէրինի թատիլ իթմէք նիյէթի խայրիյէ-
 սինէ մէպնի իտի Աքին չօզ տէֆու իյուլիյէ պայիս օլան պիր շէյ, պազէն
 ֆէնալըղա տախի պայիս օլտուղու, եանի սատագանըն, չօզ ֆազըրլարըն
 գարնը տօյուպ, վէ սըրթը ըսընմասընա սէպէպ օլուպ վէ պազը ֆազըր-
 լարըն տախի, կիրիպ մէյխանէտէ սէրխօշ օլմասընա սէպէպ օլտուղու
 կիպի, պիզիմ միլլէթիմիզին միւթէպէրլէրինէ տախի վէրիլէն իմթիյա-
 զաթ, աճընարազ սէօյլէրիմ, վէ սահիհլիլինէ տախի իտտաա իտէրիմ
 քի, միւրատաթը Շահանէյէ բաղմէն, քէնտի ֆէնալըղըմըզա փէք
 չօզ քէրլէ պիր սէպէպ օլտու: Պուսէօզլէրիմ սանա պիր ազ աճայիպ կէօ-
 րիւնէճէք իսէ տէ, շիմտի թաֆսիլիճէ սէօյլէ յիպ, իյզահ իթտիկիւմ
 տէ, սէնին տախի իսքեաթ օլաճաղընա հիչ շիւփիհմ եօզ տուր»:

Հանըմ, հազըգաթէն իխթիյարըն պուլ էֆէնարը էվվէլ էմրտէ
 պանա ֆասիտ վէ աճայիպ կէօրիւնտիւկիւ կիպի, սիզլէրին տախի, օլ

լըպ նուգուգ ու գուտրէթլըրնի թահրիգ իթմէկէ եիւզ թուծտու :

«Պիգիմ ազգապետէր եախօտ գօճա պաշըլար , թապիաթիյլէ պիր պիրինի գըսգանտըղլարընտան , պաշլատըլար հէր եէրտէ իքի եա իւչ թարաֆ օլմաղէ , վէ հէր պիրիսի քէնտու սէօղիւնիւ իշլէթմէք վէ իտ տիասընը իլէրու կէօթիւրմէք իշին , պիրէր վէ եա տա պիր գաշար վիւճուհլարըն գօլթուղոււնս սըղընտըլար . պու հալտէն պիր պիրինէ դարշը զաթէն հասըլ օլմուշ օլան հասէտ վէ գօրգու , կիթտիքճէ զիյատէլէշտի . վիւճուհլարըն պէտիսույ վէ թամար զալիպ օլանլարը , պիգիմ գօճապաշըլարըն պու հալլէրինէ տիգգաթ , վէ այնի ֆուրսաթ տըր տէյէրէք , պաշլատըլար , հէմ իէյ ու էֆքէարլարընը զապթ իթմէկէ , վէ հէմ տէ , «ջըպաճըր շունտան պանա պու կիւն 5-10-15-20-50 (-100)000 զուրուշ եօլլասանէ , շու ֆիւլան իշ իշին իգթիգամ վար տըր» տէյէրէք , ագճէսին ալըպ , ճանընը վէ թէնինի տախի զապթ իթմէկէ :

«Աճէպա օլ էօտիւնճ տէյու ալտըղլարը փարալարը , սօնրա քեա միլէն , քեաֆֆէսիտէ էտա իտէրլէրմիյիտի . փէք տէ ինանըլըր շէյ տէյիլ տիր . աճէպա գօճապաշըլար հէր վազթ փարալարընը լալըլը պիր ֆայիգ իլէ իսթէրլէրմիյիտի . խայըր , չիւնքի աշըրը ֆայիգ հիսապլէրիյլէ հէմ տէֆթէր տօլմալը , վէ հէմ տէ , ալաճաղը օլտուղու . Այսն ու վիւճուհ , հիչ տէյիլ իսէ , օլ եիւզտէն քէնտույէ պիր ուպուտիյյէթէ պօրճիւ պուլունմալը քի , քէնտիսի տախի պէրուտէ , քէնտու պաշգա գայըղլարընը եիւրիւթսին . . . :

«Պու արատա այանլար , վիւճուհլար վէ գօճապաշըլար պէյնլէրին տէ հիչ հասէտ փէյտա օլմաղմըյըտը . օճ . . . իշթէ էն զիյատէ ֆէնա եէրի պուրատա տըր . հասէտ , հասէտտէն , խուսումէթ , զըտ տիյէթ վէ ատալէթ . արթըգ պուրալարը ուղոււն տուր գափայալըմ» :

«Եիմտի աղա , իշին ճան ալաճաղ եէրի շուրատա տըր քի , Տէվլէթիմիզին վէ միլլէթիմիզին մէրքէզի իսթանպօլ օլտուղու հալտէ , միլլէթճէ վէ մէգհէպճէ պիրիսինտէն վէ եախօտ պիր եէրտէն պիր զուլմ ու թէատտի կէօրիւլտիւքտէ , թապիաթիյլէ էկէր օլ զուլմ այան ու վիւճուհլար թարաֆընտան իսէ , եա գօճապաշըլարըմըղտան փարմաղը իշինտէ պուլունան վար իտի , վէ եա տա , քէնտի աղասը վէ էֆէնտիսի պուլունտուղու իշին , հէր հալտէ անը թէսահուպ իտէր , միլլէթին հուգուգոււնու , ֆուգարանըն թէշէքքիսինի այագ ալթընա ալըր իտի . պիր իյի գօճապաշը զուհուրէ կէլիպ , խայըր ու սէվապ թարիգինի թուծարագ , տէվլէթի Ալեյլէնին միւրատաթը խայրիէսի իւզրէ , ատալէթէ թարաֆիւր օլմաղ իսթէտի՞մի , օլ վազթ էվվէլքի հասէտ վէ զըտտըյէթ մահլ օլուպ , պիր եէնի հասէտ , վէ պիր եէնի զըտտիյէթ հուսուլէ կէլէրէք , պիշարէյի տիւրիւ պէ տիւրիւ իֆթիւրալէր իլէ միւթթէհիմ ու փէրիշան գըլարլար իտի : Ահալը թօփ :

լանտը, քէնտու ալէյէրինէ իսթանպուլ թէշէքքիյէ ճէսարէթ իյլէտի՞մի, չօգ քէրյի վայ կէլը իտի հօնտէ պուլունանըն պաշընա, չինքի կէրէք իսլամ վիւճուհլարընտան վէ կէրէք խրիսթիյան զօճա պաշըլարտան, սալթ պիրիսինի գապիհաթլարը անլաշըլոյ, ճէզաւը հիւքիւմէթ թարաֆընտան ըհամէն թէրթիպ վէ իճրա օլուն տուգտու, տահա իչէրինտէն նիչէլէրինին ճիւնհա վէ գապիհաթլէրի քէնտու քէնտույէ Ռէյտանէ չըգտըգտան պաշգա, էհալը կէօզինիւ աչըպ ճէսարէթէ կէլէրէք, հէր պիր շէյի, մին էվվէլ իլա ախըրընհի հիւքիւմէթէ արզ ու իֆատէ պիրլէ տէրտինէ տէրման իսթիտասընա պաշլատըղընտան, ծահիպ ճիւնհալար սուլուն էօնիւնիւ թապէնտուն քէստիրմէք իւզըէ, անինտէ եա ումումէն պիրլէշպ, վէ եա տա ֆըրգա ֆըրգա պիրլէշէրէք, «էֆէնտիմ», քեաֆֆէսի եալանտըր, ֆազըր ֆուգարա ատալէթի քեամիլէ վէ իսթիրահաթը մաթլուպէ իւզըէ էօմը ու իգպալ կէշըրիպ, շէվէթլու ինայէթլու փատիշահը մըզա տուատէ պի գուսուր պուլունմագտէ տիրլէր . . . Ֆէզաթ պիր գաշ էտէպսիղ մագուլէսի, պազը թէհի սէպէպլէրի մէպնի, ֆէսատ էնկիզլէք նիյէթիյէ խաքիփայի Լիլէլէրինի թաճիզ իթմիշէր իսէտէ . . . » տէյէրէք զօճա պիր մազպաթա եափտըգտան սօնըա, էվվէլ իմպալէրի պիզիմ Հայ զօճապաշըլարա գօյտուրուրլար իտի . արթըգ հէր զօճապաշընըն քէնտի թարաֆիլըրլէրի տախի իմզա գօյմաղէ իթաաթ վէ միւսարաաթ իտէճէքլէրի աշիքեար տըր : Հաթթա պուսուրէթլէ, եալընըզ պիր քէյֆիյէթ իչին, պիզիմ մէմէքէթիմիզտէն պիր գաշտէֆա, պիր պիրինէ մուղայիր, կէրէք հիւքիւմէթէ վէ կէրէք փաթրիքխանէյէ, ետիշէր սէքիզէր մազպաթալար կէլմիշ խուկկին փէք ալեա պիլիրիմ : Իշթէ շիմտիյէ գատար Այթանաթը Ահնիյէ թարաֆընտան միլլէթիմիզէ իհսան պուլյուլան իմթիյաղլարըն մէյվէսի օլարազ, փէք չօգ զօճապաշըլարըմըզ վէ հաթթա վարդապետլէրիմիզ վէ առաջնորդլարըմըզ տախի, արա եէրտէ պիր Ասսակ վէ պիր ալէթ օլուպ, տէվլէթիմիզտէն վէ միլլէթիմիզտէն հազըգաթը հալը սէթը իտէրէք, պիր թազըմ այան ու վիւճուհլարըն վէ պիղգաթ քէնտուլէրինին շէյթանի թամալէրինէ ֆազըր ֆուգարայըր գուրպան իթմէկէ իրթիքեապ իթիքլէրինտէնաշի, հէր մէմէքէթտէ, գասապատա, քէօյտէ վէ տէ տախի մահալլէտէ, ճէմիյէթին իքիյէ, իւչէ թագսիմ օլունուպ, պիլա իթթիֆազ, պիլա մուհապպէթ, անճագ զըտտիյէթ վէ խուսումէթ իւզըէ էօմը կէշըրմէլէրինէ սէպէպի էվվէլ օլունգտան պաշգա, հէմ հէր թարաֆ պէյնինտէ ֆէնա տէրէճէտէ գըսգանճլըզ գըհուրէ կէլմէքտէ, վէ մէթէպլէրիմիզ, քիլիսէլէրիմիզ վէ վանքլարըմըզ փէրիշան ու սէֆիլ հալտէ եիւզ իսթիւնտէ գալըշտըր . վէ հէմ տէ թարլալարըմըզ պօշ, խանէլէրիմիզ խարապ, վէ ֆա-

միլեալերիմիդ, եսպանի վէ հսիրէրտէն տախի սէֆիլ պիր հալտէ գալուպ, պիզէր իսէ երլլար իլէ, իսանլար քէօշէլէրինտէ հասրէթի իշթիյադ իւզրէ հօմիւր կէ չիւմէկէ մէճպուր պուլունտուգտան պաշգա, արթըզ օլ նիչէ թարաֆլարտա զուհուրէ կէլէն, ըրզ, վէ տին, վէ մէզհէպ սագաթըզլարնը, թէհամմիւլ իտէմէմ սէօյլէմէկէ”:

Հանում, պէն պիշարէ իխթիյարն պու գատար հսէֆամիլ քէլամ-լէրինի իշթիտիկիմտէ, իւզէրիմտէ պիր նէվի մահզունիյէթ վէ մէյյու-սիյէթ աղրլըզը զուհուրէ կէլէրէք, պիրազ ույուամաղէ արզու կէօս-թէրտիմ իսէ տէ, սէլթ մէշրէպ իխթիյար, շէօյլէ պիր վագար իլէ, “աղա աղա, իշթէ պու ալէմ պէօյլէ տիր. նէ չափուզ ույզունուզ կէլտի, աճէպա զէվզ ու սէֆայէ տայիր պիր մահէլտէ պուլունմուշ օլսա իտինիլ, սապահլարա գաուար օթուլում զմըյըտունըզ. զարարը հօգ. եաթընըզ, Ֆէգաթ, “էիւնէ հօշպու- Գէրէպյէ ալգը, “ալա հէ Գէմիւլ Լալէր. իւլիւնէ հէհան շաղ օլսու- Գէրէպյէ հէ “էօյլէր հէ “ալէլ” Ֆէհվասընճա, տէտիքտէ, պէն պիր տէֆա ութանարազ կէօզ-լէրիմի աջըպ աֆվ տիլէտիքտէն սօնրա, մէմլէքէթլէրինտէքի տահա նիչէ սէֆիլլէքլէրին պահսըն իյլէտի իսէ տէ, արթըզ մէթուպիմի-զին փէք ուզուն օլուպ, վէ արտան իսէ չօգ հիսս իտէճէկինիզի պիլտի-կիմտէ, հէր վագթ վէ հէր ան մէվէտտէթի պի պէհանըզա, վէ սըհ-հէթ ու իզպալընըզա ճան ու տիլտէն տուաքեար վէ արզուքէշ պուլուն-տուլում պէ, իսնիլլէ, վէ եուզընտա իքինճի մէթուպիմտէ, իսթանպօլ իւզէրինէ պազը մալիւմաթ ու թէֆէքքիւրաթ թահրիր իյլէմէք վատ-լէրիլլէ, իսթմի քէլամ իտէրիմ Էֆէնտիմ:

ԿԱՐԱԳԵՏ Զ. ԳԱՌՈՍԵԱՆ

Հալլէ. Հանում, իշպու մէթուպիմի գաքամազտան Էվվէլ, աճէլէթէն պիր ատէմ կէլիպ, իսթիյարն օղունուն ճան վէրմէքտէ օլտուղուն իսպէր վէրտի: Կէրչի անինտէ պէրապէր պիր հէքիմ ալարազ գօշտում իսէ տէ, զաթէն իշ իշտէն կէչիշ իտի: Ֆէգաթ տահա պիշարէնին ճանը իսթիւնտէ պուլունտուղունտան, կիւյա սաղալըր կիպի իւզէրինէ պիր նէվի նէօպէթ կէ-լէրէք, կէօզլէրին աչտը, Էլէրին չըգարտը, վէ կէօքսիւ իսթիւնէ չէնէսին տայատըպ, օլ օգվարի քիրիքլէրինին արասընտան, չուգուր չուգուր օլմուշ եանագլարնտան աշաղջ եաշլար տէօքմէքտէ օլան պալիթսըզ քէտէրինին Էլէ-րինի պուս Էյլէտիքտէն սօնրա, Էթրաֆընտա աղամազտէ պուլունան հէմշէհրի-լէրինի կէօրտիւքտէսէ, “օֆ, պէնիմ իչին աղամայընըզ, իշթէ պէն գուրթու-լույօրում, լաքին քէնտուռիզ, վէ քէնտուռիզ կիպի նիչէ Հայէպ պու-կիւ-րու- Էքէտիքլէրի վէ Էքէճէքլէրի սէֆալէթլէր իչին աղայընըզ. . .” տէ-տի. վէ պիրազ սօնրա ճանընը թէսլիմ իյլէտի:

Լըթըզ օլ իսթիյարն հալլինի թարիֆ իտէմէմ:

ԱՅԿԱՆՈՒՄ * * * ՀԵՆՐԻՍ :

Պունտան հվվէլքի մէքթուպիմտէ, Մնաթօլուլուլարըն շիմսիյէ դատար տիւհար օլմուշ օլտուգլարը, վէ հալէա պուլունտուգլարը հալի պիլտիրմիշ իտիմ. վէ թարաֆը նէզաքէթ փէրվէրինիզ տէն պու տէֆա թարաֆըմըզա վարիտ օլան շուգզայէ նէզարէն, պալիսի մէ ֆնունիյէթինիզ օլտուգուլ իշարի յէ պէրապէր, տահա լազըմ կէլէն միւլթալապը աճիլանէմիզի տախի, պէյան իթմէմիզ արպու օլունմուշ օլտուգունտան, իշթէ պու տէֆա մուլթասարէն միւրատու նըզ հուսուլինէ միւսարաամ իտէրիմ :

Մնաթօլուլու օլգալպի վէ ճանը հանըզ իխթիյար, կէջմիշ պէմանը պիզէ թէֆսիլ իյլէտի, լաքին պիշարէ հէր հալտէ սատէտիլ պուլունտալ, վէ իւլիտ տէյէնէկինէ փէք սըզը տայանմիշ օլտուգու էճիլտէն, էնիլէրինտէ հազըր պուլունտան, օլ հազընտա տիւշէ ճէք օլտուգլարը սէֆալէթ գույուսուլուն փէք լայըզըլա կէօրէմէ մէքտէ տիր :

Իսթանպուլտա փէք չօզ միլլէթ, վէ փէք սէֆիլլէրի տախի պուլունտալ, հէր միլլէթ, վէ խուսուսիյէ հէր մէմէքէթ էհալիսի պիւրէր իշ վէ սանաթ իլէ փարա գազանմագտէ տիրլէր. մէսէլա Մնաթօլուլուլար մում սուլթար, ճիլէր սալթար, վէ տահա պունլարա տայիր շէյլէր իլէ փարա գազանըրլար. Խըրվաթլար վէ Պուլղարլար սէյիսիլէր արապաճըլըզ, պաղէհպանըզ, պէքճիլլէք վէ խըտմէթէարըզ իտէրլէր. Մնաթօլուլու Խալմլէր, գայըզճըլըզ, մանալըզ, լէպլէպիճիլլէք վէ տահա սայիր իշլէրտէ պուլունարազ, քէնտու մէտարը թէյայիւշլէրինի էլէ կէջիլլէրլէր. վէ քէզալլէք Մէտէնիզլի Մունանլար, գունտուրաճըլըզ, մարանկօզլուզ իտէրէք, վէ սօզագլէրտէ ուֆագ թէֆէք շէյլէր սալթարազ կէջինիլլէր : Պունլարըն քէաֆէսի տախի շիմսի, հվվէլքի գազանտըզլարընը գազանամատըզլարընտան, հալլէրինտէն թէշէքթի իթմէքտէ իսէլէր տէ, էինէ ազ չօզ, գըշ վէ հազ, հէր նէ գատար քէսաթլըզ օլուր իսէ օլուն, գազանաճագլար, վէ հիջ տէյիլ իսէ, հարըմ օզգա էթմէք պիր մում, վէ պիր հաթաճագ էէր քիրտուր, գազանապիլէճէքլէրի աշիքէար տըր : Հալ պու քի, պիզըմ Հալլարըմըզ, նասըլ քի հվվէլքի մէքթուպիմիզտէ, ալէսսէվլիյէ օլան սալթա վէ իշլէրինի պէյան իյլէտիտիթէ, էպնիյէէ հանի հափըլա տայիր իշլէր տիր. վէ պու հազ իսէ, պէյլէք պինալէրտէ ալա իշ պուլունմատըզընտան, վէ մահալլէլլէրտէ տախի փէք ազ իշ պուլունտուգուն

տան , չօգ վազթ պօշ կեղտիւնք իսէ տէ , երնէ արատա պիր գաչ կինն իշլէտիքլէրինտէն , հէր նէ իսէ , իյի ֆէնա շու եազ մէվսիմինի էօլ մէքսիզ կիչնէ պիտիւնք . լաքին , իշթէ գըշ կէլտի եազլաշուր , գըշըն իսթանպօլտա հիւ պիր պինա իշի պուլունմայաճաղը տէրքեար , վէ օլ պիչարէլէրին տախի , շիմտիտէն ճէպլէրինտէ փարա պուլունմատորը հալսէ , պիւթին գըշ , թապիաթիլէ , պէշ փարայա մալք օլամայաճաղարը աշիքեար տըր :

Պիչարէլէր նէ եափսընլար , նէրէյէ կիթսինլէր , քիմտէն 5 ղուրուշ էօտինն իսթէսինլէր , քիմ վէրիր , զաթէն հէր եէրէ պօրձուր տուրլար . քէնտուլէր պու գըշ նէ իլէ կէչնէսինլէր . մէմլէքէթլէրինն նէ կէօնտէրսինլէր . օրատաքի սէֆիլ հէմ ազըլտան խարիճ տէրէճէտէ , վէ հէր սուրէթտէ սէֆիլ ֆամիլեալէրի , նէ եէսինլէր , նէ կիյսինլէր , ալաճազլըյա նէ ճէվապ վէրսինլէր , օֆ , հանըմ , ալթըզ պու քէօշլէրի տիւշինմէք , հէր եիւրէկին խարճը տէյիլ տիր : Պարի շու գըշ պաշա գաստար իսթանպօլտա պօշ օթուրուպտա , պօրձ իչնտէ պօղուլաճաղարնա , պրազըպ մէմլէքէթլէրինն կիթսէլէր տահա իյի օլմաճ մը , տէյու , պէլքի , ֆիքրինիզտէն կէչիրիրսինիզ . լաքին , պու խուսուսու աւլա տիւշինմէյինիզ , զերա նասըլ քի էվլէլքի եազտըզլարմտան տախի այան տըր , պու պախթարը ատէմլէր , պուրատա թիւճարըզ իթմէյէ , փարա գազանմայա տէյէրէք , քէնտուր աղուլէրի իլէ կէլմիշ օլմայուպ , անճազ ալաճաղուլարտան թազէիզ օլունտուգլարը իչին , գաչուպ տա կէլմիշլէր տիր . վէ չօզլարը իսէ , պուրատա տախի պօրձլարա կիրիֆթար օլմուշար իսէ տէ , օրատան պուրայա կէլէճէքլէրի վազթ , իսթանպօլա փարա գազանմաղա կիտիյօր տէյու , ալաճազլըլար թարաֆընտան միւսատա օլունուրէմնա , պուրատաքի ալաճազլըլար տա օլ իւմիտ օլամատորընտան , միւսատա իտէմէզլէր : Վէ հէմ տէ , պիչարէլէրին չօզլարը 8-10 սէնէտէ անճազ պիր գաչ պին ղուրուշ արթըրըպ տա սիւյա կիթտիքլէրի վազթ տախի , իտարէ իթսինլէր իչին , հէյալէրինի վէ թօրպալարընը արգալարընա պաղլայարագ , 20-30-40 կիւնիլէք էօլլարա սիւրիւշլէր իլէ եայա կիտէրլէր , վէ էօրկունլուգլարընը , անճազ էլէրինտէ պուլունան տէյէնէքլէրէ տայանարագ , վէ պազէն պիր սուպաշընտա , վէ պազէն պիր աղաճ ալթընտա օթուրարագ , ալտըգտան պաշա , լահաթ պիլ ուպույու իսէ , կիճէլէրի քէյլէրին խարիճինտէ , եա չայըլար չիմէլէր իւզէրինտէ , վէ եա տա ինլէր մաղարալէր տէրունինտէ արըլար իքէն , նասըլ քի հանըմ , պէն մէրգումանըն օլհալլէրինի , Վան վէ Լըրում էօլարընտա կէօզլէրիմ , իլէ կէօրիւպ , գուրշըն գալիմ իլէ հէր կիւնքի կէօրտիւքլէրիմ իշարէթ իթմիշ օլտուղում եէվմիյէ ճէպ տէֆիթէրիմտէն սիզլէրէ թէմամէն վազթիլէ

օգուստոսը տուր. շինտի հիշալիր ազճէյէ մալիք օլմատըղլարը հալտէ, օլ գատար ուզադ եօլլարա նա՛սըլ կիտէպիլիւրմ :

Վափայալըմ գափայալըմ պու Փէլաքէթ քիթապընըտա, պիրազ տա, իսթանպօլ քիթապընը կէօղտէ՛ն կէչիւրէլմ :

Իսթանպօլ, եէտի օն եէտի վէ եէթմիշ եէտի միլլէթին վէ տէլլէթին էհալիսինէ, քեար ու քիսպ, գէվզ ու սէֆա վէ թիւճարըզ մէքքէզլ օլուպ, տիւնեանըն պէշ գըթասընտան տախի ինսանլար պուրայա գօշուպ, նիչէ վէ նիչէ ճէպի պօշլար, ալթուն պապասը օլմագտէ, վէ նիչէ նիչէ քէնտի մէմլէքէթինտէ իսմի ճիսմի պէլլիսիզ ատէմլէր, պուրատէ, գէվաթը միւթէպէրէ սըրասընա կէչէպիլմէքտէ իքէն, պիզիմ միլլէթիմիզին իսէ, զարուրէթ ու սէֆալէթի կիւն պէ կիւն արթմագտէ տիր :

Իստամպօլտաքի Հայլարըմըզ, զաթէն գօլայ գազանըպ, վէ իսրաֆ իւզըն սարֆ իթմէյի էօյրէնմիշլէր. քէնտուլէրինտէ պիր թապիաթը մախսուսէ օլմայուպ, հէր միլլէթին էֆքեարընա զահիպօլուպ, վէ աստէթլէրինէ սիւլուզ իթմիշլէր. մէքթէպ վէ իլմ վէ նէվիճատ սանաթլէրտէն պի խապէր պուլունուշլար. չիւնքի վազթիլլէ թէքէպ պիւր կէօզլէրինի գափատըղընտան, վազթ ու գէման չարիւլլա կէլիպ գաւուշմագտէ պուլունան Փէլաքէթլէրի կէօրէմէմիշլէր : Լվրօպալըլար Իսթանպօլա տօլուպ, վէ Լվրօպա սանաթլարը մէյտունէ կէլտիքտէ, պիզիմ սանաթքեարլարըն չօզլարը քէնտուլէրինին տահա չըրադ օլտուղուն անլատըլար. լաքին, պու քէրամէթ Լվրօպանըն սաթ պիր գաջ էսնաֆլէրինտէ՛ մի տիր, պիզլէր տախի անլէր կիպի ինսան տէյիլ միյիզ, անլէրին եափտըղընը եափամագմըլըզ, պիզիմ ազլ ու Ֆիրասէթիմիզ անլէրտէն ա՛ղ մը տըր տէյիւ սիւալ խտէրսէնիզ, ճէվապ օլարադ շունու սէօյլէրիմ քի, էվվէթ պիզ տէ անլէր կիպի ինսանըզ, վէ ազլ ու Ֆիրասէթիմիզ իսէ, անլէրինքիտէն էքսիք օլմատըղտան պաշգա, զիյատէ տախի օլտուղունա իտտաա իտէպիլիւրիզ. Ֆէգաթ Լվրօպա պիր տէֆա ճէհալէթ ույգուսունտան ույանըպ, Լլւահ պանա ազլ ու Ֆիքըր վէրմիշ, պիզ պունլարը գուլլան մալըլըզ, իշլէթմէլիլ քի, իլէրու կիտէլմ տէմէյէ ճէսարէթ իտէպիլմիշ, վէ պիր թագըմ իսայրիսահ վէալմ վէ մահլի քիմնէլէր տախի, էնլէրինէ տիւշէրէք, մէքթէպլէրի, քիթապլէրի, մաքինալէրի, Փապրիգալէրի, վէ պաշլըճա չիթթալիլ իլէրուլէթմիշլէր տիր, վէ հէր պիր շէյ իչին պիրէր գօլայլըզ հասըլ օլմուշ տուր. հալ պու քի. Իսթանպօլուն Հայլարը վէ ումուսէն միլլէթիմիզ, պիր տէֆա ճէհալէթ ույգուսունտան գալըզպ, կէօզլէրիմիզ սիւմիշ օլմատըղըմըզտան, ասլա տիւնեայը կէօրէմէալիքտէն պաշգա, Լլւահըն ինսանէ իհսանը պի փայանը պուլունան ազլ ու Ֆիրասէթիմիզ իշլէթ.

մէյուս, իլլա հէր պիր շէյի եապանիւնը կիպի, Ալլահն միւրատընա իհալէ իտէրէք, իլլ միւրատընը եանի ազլ ու Ֆիքրիմիզի իշլէթմէմիզ, փարլաթմամըզէ տայիր օլան միւրատընը ունուլթմուշ օլտուղլումուզ տան, հէման Ալլահն պիր նէվի զազապընը չէքմէտէյիզ: Մէսէլա ճիւմէտէն պիրիսինի սիղլէրէ նազլ ու պէյան իտէյիմ տէ, հէր պիր շէյի անըն իլէ վէ'զն էյլէյինիզ:

Իւչ տէօրթ հիւզ սէնէտէն պէրու միլլէթիմիզ Իսթանպուլտա եան, կընլարտա եանրպ քիւլ օլմագտէ տիր: Եանար եանար եինէ թահթա էվ եափար. եինէ եանար, եինէ թահթա եափար, վէ հէր տէֆա եանտըղընտա, Ալլահն զազապը տըր տէր, Ֆէգաթ եանկընտան գուրթուլմագ իչն, հիչ պիր զայրէթի տիրիզ իթմէյիպ, չաղըրըր, պաղըրըր, սօգաղլարա, ավուլարա վէ օտալարա տախի թուլումպալար ալըպ, թօրպալար իլէ փարալար սաչտըգտան պաշգա, քիրէմիտէլէրէ վարընճայատէք թուլումպալար չըգարըր:

Օհվալլըլար պիր տէֆա տիւշիւնմէզլէր քի, եանկընա Ալլահ նէ գարըշըր, Ալլահ թախթայը եանսըն տէյու խալզ իթմիշ, վէ օլ պօյալլ էվլէր իսէ, աթէշն տահա զեյատէ ալէվլէնէճէյինէ պիր պիւյիւք սէպէպ օլաճաղը աշիքեար տըր: Իկէր Ալլահն զազապը տըր տէյու ինա նըյօրլար իսէ, սէօնտիւրմէյէ չալլճմագ պօշ շէյ տիր, հօգ էկէրչի վէ սահիհի, գազա տըր տէյու ինանըյօրլար իսէ, Ալլահն զազապը տըր տէյու իֆթիւրա իթմէք կիւնահ տըր. Փագաթ հիչ տէյիլ իսէ, շունու միւլահազա էյլէմէլտիրլէր քի, պու զազապ եալընըզ Իսթանպուլ իչն մի տիր, պաշգա մէմլէքէթլէրտէ հիչ կիւնահքեար էօգ մու տուր:

Իկէր եալընըզ պունտան իքիեիւզ սէնէ էվվէլտէն պէրու, Իսթանպուլ քեարկիր եաբըլմագէ պաշլամըշ օլտա իտի, շիմոի հէմ օն տէֆա պիւյիւք օլաճագ իտի, վէ հէմ տէ Իսթանպուլ կիպի գէնկին հիչ պիր մէմլէքէթ պուլունումայաճագ իտի:

Պունտան տահա թօհաֆըր վար տըր, տէվլէթէ տայիր օլան էպնիյէլէր էհալիյէ պիր իպրէթ օլմագ իւզըէ, քեարկիր եափըլմագտէ, վէ սօգաղլարըն կէնիշլէնիպ, էվլէրին քեարկիր եափըլմասը իչն, նիչէ էմըլէր չըգմագտէ իսէ տէ, նիչէ արզուհալէր իլէ հիւքիւմէթի թաճիզ իւտուպ, հէրքէս քէնտի պիլտիկինտէն շաշմատըգտան պաշգա, եիկիրմի սէնէտէն պէրու, Ֆրէնքլէր Պէյ օղլու նամ մահալտէ, պինլէրճէ միւքէլլէֆ քեարկիր էվլէր եափարագ, Պէյ օղլու եանկընլարը տէնմէքլէ մէշ հուր օլան եանկընլարտան իսէլաս օլտուղլարընը, հէր կիւն վէ հէր սահաթ կէօզլէրի էօնիւնտէ կէօրիւրլէր տէ, եինէ իպրէթ ալմագլար, վէ եանտըղլարը կիպի տախի, եինէ Ալլահա իֆթիւրա իթմէքտէն վազ կէչմէզլէր:

Պու պիզիմ Իսթանպուլուն, շայլարըր էքսէրիյա տիւքքեանճը վէ սա.

Նաաթքեար պուլունմադին, ալէսահիյէ ախգուլիթալարը Անաթօլուլու իլէ օլտուղունուն Ֆարդընա վարմատըդտան գաթինաղար, հանկըն լազըրտըր աջըլտըգտա, «էյի սէօյլէյօրսունուղ գարտաշ էմմա, պու հանկընլար տա օլմամըշ օլտա, պու գատար տիշարլըլար նէ իլէ կէջի- նէճէքլէր. պիղ հանարըղ, Ալլահ զարար քիսէսինի չարուղ տօլտու- րուր, վէ Փազըր Փուգարայա տա իշ աջըլմըշ օլտըր. . .» տէրլէր, վէ պու քէլամլէրի իսէ, զէնկինլէր վէ ամիրալէր, հէմ իֆթիլտար վէ թէ- քէպպիւր իլէ, վէ հէմ տէ էմնիյէթի քեամիլէ իլէ սէօյլէրլէր:

Հալ պու քի, հազըղ հազըղ, օլ պիշարէ բէնչպէր թաղըմընըն շունճա սէնէլէր, խթանպօլտա կէլիպ սալթ պօշ տուրմար տէյիլ, իլլա թօրպալար իլէ ալթուն գազանմար տախի, աղլանլաճագ պիր հալ տիր: Հէր ատէմ իւսթ իւսթէ ծնար սէնէ խթանպօլտա պէքլէ- յօր տէյու հիսապ օլունմագ լազըմ կէլսէ, վէ հէր ատէմ իշին տախի անճագ իքի սէնէտէ պիր էվլատ սահիպի օլտըր տէյու գըյա օլունսա, սէնէվի հալընըղ շու գատա՛ր պին ճան զայպ իթմիշ օլաճաղըմըղ տէրքեար, վէ պու խուսուս իսէ, տէյիլ հալընըղ միլլէթիմիղէ, իլլա Վալթանփթըր Վէնիյէնին մէնաֆիյի միւլթիյէսինէ տախի պիր խիյանէթ տիր: Ինշաալլահ, պու էն զիյատէ լազըմը հիսապըն իւ- զէրինտէ, պաշգա տէֆա թաֆսիլլիճէ սէօյլէշիրիլ: Արթըղ օլ ճան զարարընտան մատա, կէրէք քէնտուլէրինին խանլար քէօշլէրինտէ, վէ էն հէվասը ֆէնա վէ բիսմահալլէրտէ, զարուրէթտէն վէ սէֆալթթ- տէն, վէ կէրէք մէմլէքէթտէքի էհլ ու այալ, վէ չօլուղ չօճուղլարընըն սէֆիլ ու իւրեանըգտան, վէ իլլա իլլա հասրէթ աթէշինտէն, էօմիլէ- րինին գըսսալհասընը, վէ ահ ու վահ իլէ նիլէլէրինին էհէլէ դուրպան կիթմէսինի, կէօզլէրիմ հաշարալար թէֆէքթիւր ու պէյան իտէրիմ. վէ բէտէրլէրինին հանլարընտա պուլունմատըղը իշին, օլ հիսապ- սըղ, կէրէք գըղ վէ կէրէք էրքէք էվլատլէրին, թէրպիյէսիլ, ճահիլ, վէ պիլա սանաթ գալտըղլարընտան պաշգա պաղլարընըն, պաղլէլէ- լէրինին վէ թարլալարընըն եիւղ իւսթինէ գալմասը, չիֆթճիլիք տէնիլէն միւլպարէք սանաթա տէրէճէյի նիհայէտէ պիր զարար իթմէք օլտուղունտան, վէ պիր միլլէթին իսէ տէվլէթ ու իգպալի, վէ սէատէթի հալի, անճագ չիֆթճիլիք իւզէրինտէ մէրքիւղ պուլունտուղունտան, պու քէօշէյի շիմիյէ գատար, էն զիյատէ աղգասէրլէրիմիղտէն բէք աղլարը տիւշիւնիւպ, վէ ումումէն միլլէթիմիղէն իսէ, աալա տիւ- շիւնմէմէսինի, իսթիրապը գալպ իլէ լէօրէպիլմէքտէյիմ: Հանըմ, պու չիֆթճիլիք իւզէրինէ, ֆիքրինիզի պիր աղ զիյատէճէ իշլէտինիլ. զիրա չիֆթճիլիք էօյլէ պիր սանաթ տըր քի, ինսանը հապանիլիքտէն չըգարտըգտան պաշգա, զէնկինիլիքտէ տիւնհայէ սէրֆիրաղ գըլար, վէ կիւնահսըղըգտա իսէ, մէլայիլէրէ մանէնտ իտէր: Ֆէգաթ պունուն

մուղայիրի, պիր միլէթ չեփթախիլքտէն ուղագ գաչորդաւ, հէմ եռապանի հալինի քէսպ իտէր, վէ հէմ տէ սօն տէրէճէլէրտէ սէֆալէթէ տիւշէր :

Հայրֆլար, նէրէտէ գալորլար Հայաստանն էսկի չեփթախիլքէրի վէ չեփթախիլքէրի :

Հանըմ, շինտի պիրազ տա իսթանպօլուն էվվէլէի ամիրալարնն ալէյհէլէրինտէ, վէ իսթանպօլտա միլլէթիմլզին շինտիքի հալինին իւզէրինտէ տախի, պոհս ու միլթալապա կիրիշէլիմ տէ, պատէհու մինղայրի հատտին, շու միլլէթիմլզին ֆազըրլարը սէլամէթի իչին, թէֆէքքիւր իթտիկիմիզ պազը թէտապիրին պէյանիլլէ, պահըրլըզը թէքմիլ իտէլիմ :

Իսթանպօլուն էվվէլէի ամիրալէրի, ալէսսէվիյէ սարրաֆլըզլա մէշղուլ պուլունտուզլարննտան, բէք չօզլարը քէնտի մէնֆաաթը նէֆսիլլէլէրի իչին, հիւքիւմէթի աբոտտարագ, միլլէթիմլզին պիր թագըմ զալըմլարն զուլմունա ֆէտա իլլէմիշէր տիր : Չիւնքի, էվվէլէլէրի պիր մէմլէքէթէ պիր վալի կիթտիկինտէ, իսթանպօլուն վէլիլէ սարրաֆլարն տախի, թաշրալարտա քի գօճապաշըլար իլէ, իթթիֆագլէրի վար իտի : Պիր սարրաֆ քէնտի ալաճազը պուլունտան վալինին ալէյհէնտէ պիր թէշէքքի սատասը իշիթտիկինտէ, վէ ազլի լազըմ կէլէճէկինի ֆէհմ իթտիկինտէ, քէնտի քեարընը տէվլէթին քեարընտան, վէ միլլէթին քեարընտան իւսթիւն թուլթարագ, անինտէ ու մէմլէքէթին գօճապաշըլարնա մէքթուպլար հազար, վէ գօճապաշըլար էլիլլէ այան ու վիւճուհտան թարաֆ գազանը, միլլէթտէն թէշէքքի վար իտէ, էօրֆէն սիւքիւթ իթտիրտիքտէն պաշգա, էհալի թարաֆընտան, վալի պէլտէ հագզընտա, պիրտէ թէշէքքիւրնամէ կէթիրթտիրի իտի : Գէզալիք, թաշրա գօճապաշըլարը տախի, պուրատաքի սարրաֆլար վալէթասըլլա, իսթէտիքլէրի կիպլէ միլլէթի էզէրլէր վէ խրրալարլար իտի : Ճիւնքի ու էսկի վազթլարնն ուսուլլարը, զէրրէճէ շինտիյէ պէնզէմէտիքտէն պաշգա, թէլէկրաֆլէր վէ զաղէթալէր օլմատըզընտան, խիյանէթի իրթիքեապ պիրլէ, հիւքիւմէթէ հալան սէյլէմէկէ ճէսարէթ օլունապիլի իտի : Կէրէն ու սարրաֆլարն իչինտէ տախի, բէք ինսանիյէթիլ քիմնէլէր կէօրիւլէպիլմիշ իտէ տէ, բէք ազ օլտուզլարընտան, անլէր միւսթէնա սայըլալար սէզա տըր :

Դիմտի իսթանպօլտաքի Հայլարըմըզ, ալէսսէվիյէ սօն տէրէճէ ֆէնա պիր հալտէ տիրլէր. պիր գաշ էիւզ քիշտէն միւրէթթէպ ազգասէրլէր վէ ուսուլմասէրլէր վար տըր, վէ էկէր միլլէթիմիզ շու սէնէլէրտէ պիրազ հիւանի նիզամ վէ մէքթէպ ու թէրպիյէ կէօրէպիլլէճէք իտէ, անճագ օլ պիր գաշ էիւզ զէվաթըն թէֆէքքիւր ու զայրէթի իլլէ, վէ պիր գաշտա թէքմիլազգասէր ամիրալարնն, վէ պիր

գաջ տախի սահիհ կրօնասէր եկեղեցական լարըն մոռալէնէ թիյլէ կէօ-
րէպիլէճէք տիր : Պիլա միւտահէնէ սէյլէտիկիմիզ սուրէթտէ , ալէս-
սէվիյէ իսթանպօլուն զէնկինլէրի ճէհալէթ ույզոսունտա տըրլար .
էսնաֆլէրտէ թէրպիյէ վէ իլմ ու սանաթ ըջըզը պաշլամը իսէ տէ ,
վազթի հալին իզթիզասընտան , եանի կինպէկինսանսթլարը պաթըպ-
քէնտուլէրի զարուրէթէ տիւշմէքտէ օլտուզլարընտան , միլլէթճէ հիւ
պիր շէյէ պագմազէ իզթիտարլարը հօգ տուր : Շիմտի էսնաֆ թագըմը
էվլէթի գատար իշրէթէ էսիր օլմամագտէ իսէ տէ , Փագըր թագըմը
հալէա մէխանէ վէ զօլթուզլարը պօշ պրագմամագտէ տիր :

Օէնկինլէրիմիզին ախզուրիթասը էն ֆէնա սուրէթտէ տիր . էսնաֆ-
լարընթի հաքէզա , ֆէգաթ Փագըր թագըմը էկէր սանաթքէար օլ-
մայուպ սաթըճը իսէ , լոսհաթ կէչինէպիլմէքտէ տիր :

Լքքէթլէրտէ էվլէթի սիւս գալմամը տըր , լաքին օգոմագ սէվ-
տասընտա տախի օլմատըզլարընտան , գահվէլէրտէ , գազինօլարտա վէ
էվլէրտէ , պօշ վազթլարընը , իշրէթ իլէ վէ օյուն իլէ կէչըմէքտէ
տիրլէր :

Իսթանպօլուն գարըլարընտա օլան սիւս , հատտէն զեյատէ տիր .
հաթթա էօյլէ քի , պիր գայըզճը գարընըն կիյտիկի էլպիսէյի , պիր
Ֆրէնի թիւճճարը գարընը կիյմէզ . պիր էսնաֆ գարընըն կիյտի-
կինի պիր Ֆրէնք սարրաֆ գարընը կիյմէզ , վէ նիհայէթ պիր շայ
զէնկին գարընըն կիյտիկի , պիր էլչի գարընը իւզէրինտէ կէօրիւմէզ :
Լաքին , սիւսլէրինէ պագմամալը , քէնտուլէրինին ճէհալէթ խոսոսուն-
տա , Լնաթօլու գարընընտան հիւ պիր Փարզլարը հօգ տուր . վէ պիւ-
յիւճիյէ , պագըճըյա վէ տահա սայիր պօշ շէյլէրէ ինանմագ պապըն-
տա , Լնաթօլու գարըլարընտան չօգ ֆէնա տըրլար : Ֆէրաճէ եաշմագ
կիյտիքլէրինտէ պիր ազ հիւսն նէտիր Փարզ իտէպիլըրլէր . լաքին
պիր թագըմ էէնիտէն ալաֆրանգայա սիւլուք իտէնլէրին իչէրինտէ ,
հագըշտըրապիլէնլէր , փէք ազ վար տըր :

Իսթանպօլ գարըլարընտա բէք չօգ չալըշպ , չօլուզ չօճուզ կէչին-
տիրէն ըրզ էհիլ գարըլար վար տըր , Ֆէգաթ իչէրինտէ չօգ տէրէճէ
սէֆալէթ չէքիպտէ , եինէ ըրզ ու նամուսունա ղէրրէ գատար լէքէ կէ-
թիրմէյէն էօյլէ գարըլար վար տըր . քի , հէման Լնաթօլուտա տախի ազ
կէօրիւլիւր տէյէպիլըրիմ . չն Փայիտէ քի , միլլէթիմիզին քիթապէթի ազ
օլտուզունտան , էյլէ Փագըլէթլէր կիզլիտէ գալըպ , աշնագ պիր թա-
գըմ զէնկին քիմէլէրին իսմլէրի , բարալարընըն խաթըր իչին , ղա-
զէթէլէր իչինտէ կէօրիւմէքտէ տիր : Քըզլար մէթէպիլնէ տահա
պիր գաջ սէնէտէն պէլու , պիր ազ , պիր գաջ եէրտէ ղայրէթ ու տէ-
վամ կէօրիւմէքտէ օլուպ , կէրէք էրքէքլէր վէ կէրէք գըզլար իչին ,
նիզամընտա վէ գոսուրսուզ հիւ պիր մէթէպիլմիզ օլմատըգտան

պաշգաւ, տահա մէքթէպ տիմէք նէ տիմէք իտուկի տախի անլաշըլմըշ օլմատըղընտան, տիւշինտէ պըր կէօրսէ, կիւնտիւլ մահքէմէյէ կէօթիւրէն ատէմէր, մէքթէպլէրէ նազըր օլմուշլար տըր: Նիհայէթ պու խուսուստա, իսթանպօլտա Լէհուտիլէրի պէր թարաֆ իտէրէք, շայլարտան պաշգաւ պըրպլաննաճագ հիչ պիւր միլլէթ վէ գըսմ հօգ տուր:

Եիմտիքի հալ, միլլէթիմիզին պիւթիւն իմիտի շու եէնի թէշքիլ վէ գապուլ օլունան Լ.գգային Սահմանադրութիւնուն իւզէրինտէ տիր, կէրջն անըն տախի, բէք չօգ տիւշմէնլէրի վար իսէ տէ, կէրէք Բնդհանուր ժողովուն, վէ կէրէք Կրօնական վէ Քաղաքական ժողովարըն սայ ու հիմմէթլէրիյէ, հիւննիւ իճրասըր կէօրիւլէրէք, ումումէն միլլէթիմիզին պայիսի սէատէթ ու շիւքրանիյէթի օլաճագլարը շիւպհէտէն միւթէղնի տիր:

Շանըմ, պու թաշրալը Փագըրլարըն իսթանպօլտան մէմլէքէթլէրինէ կէօնտէրիլմէլէրինէ տայիւր, պէն պիւր սուլլէթ ու թարիգ տիւշինմէքտէյիւմ. կէրջն, չօգլարըն, իշթիտիլէրինտէ, միւմքինսիդ կիպի կէօրէրէք, վազիֆէ իտինմէյէճէքլէրի վէ չօգլարըն տախի, իսթիհզայէ չըղըշարադ կիւլիւշէճէքլէրի իհթիմալտէն պուլունտուգտան պաշգաւ, պիզգալթ սիզլէրին տախի, պօշ շէյ եէրինէ գօյաճաղընը իհթիմալտէն տիր: Փէգալթ, հէր շէյ էվվէլինտէն կիւճ կէօրինմիւշ, հէր էյի շէյ իշին կիւլինլէր բէք չօգ պուլունմիւշ, վէ հագըգալթէն հէր խայր ու սէվապէ միւթէալլիդ իշլէրտէ կիւճիւլէր գուհուրէ կէմիշ իսէ տէ, շունու տախի ինքեար իտէմէյիլք քի, միւրատըն, ղայրէթին վէ սէպալթըն էլինտէնտէ, հիչ պիւր շէյ գուրթուլամամըշ տըր: Պէնճէ պէն, կէօթէրէճէկիւմ սուլլէթ իլէ ու պախթսըզլարըն մէմլէքէթլէրինէ կիտէսիլմէլէրի իտտաաւըլա պէրապէր, «վարընը վերէն ութանմամըշ» տարպը մէսէլինի տախի սէյլէտիքտէն սօնրա, էկէր կէօթէրէճէկիւմ թարիգ օլամազ իսէ տախի, օլ պիւր թագըմ թաշրալըլարըն, հագըլէրինտէ եագտըղըմ սէֆալէթին վէ զարուրէթին սահիհլէկինէ, հիչ պիւր շիւպհէ պուլունմատըղը հալտէ, պիւթիւն ազգասէրլէրին վէ մարգասէրլէրին, պու պապտէ սայիւր պիւր միւնասիպ, գօլայ, վէ իյի թարիգ տիւշինիւպ, Լ.գգային Կառավարութիւնա թաղտիմ ու պէյան իլլէմէլէրինի բէճա վէ նիյազ իտէրիմ:

Իսթանպօլտա միլլէթիմիզտէն, մէմլէքէթլէրինէ կէօնտէրիլմէկէ շայան իքի թագըմ ատէմէր վար տըր, պիւրինճիսի շիմտիյէ գատար հիքեայէսինի իթտիկիմիզ Փագըրլար, վէ իքինճիսի քեար ու քիսպի եէրինտէ օլուպ, Փէգալթ իսթանպօլ սէրպէսթ պիւր մէմլէքէթ տիր տէյէրէք, անա պապա վէ Փամիլեսաընը ունուտուպ տա, զէվզ ու սէֆատէ վէ իսրաֆ իւզրէ... Էօմը կէշիւլէլէր տիրլէր:

Կէրջն, պիզըմ նիյէթիմիզ, շու պիւրինճի թագըմըն սէֆալէթ

տէն խելաս օլապիւմէսի չարէսինի տիւշիւնմէքտէն իպարէթ իսէ տէ , պուրաճըգտս ճիւղիճէ պսհսըմըզըն եօլունտան սաբարազ , շու իւ քինճի թագըմըն հաղգընտս տախի պիր գաչ քելամ սէօյլէմէյի այնի ֆուրսանտ սայարըմ :

Եւ խլազը ինսանէ , վէ էթվարը միւլէլէ տիգղաթ իտէնլէր , Իսթան , պօլ կիպի , բէք չօգ միւլէթլէրին պիր այնասը պուլունմուշ պիր մէմլէքէթտէ . Հայլարըն էն զիյատէ հալի , Էհլի ըրզ , ինսանիյէթէ , իթաաթա , վէ սստապաթա մէյյալ պուլունան միւլէթլէրտէն պուլունտուղուն , զէրրէ գատար ինքեար իտէմէզէր , վէ պու սէօյլէտի կիմ իսէ , ազգասիրութիւնումուն զիյատէլիկինտէն զուհուրէ կէլմէ պիր թարաֆկիրլիք մէյվէսի տիր գըյաս իթմէյինիզ . զերս , Իսթան , պօլտա քիւրէքտէ վէ բւանկատա սայիր պիզտէն տահա ազլըզ պուլունան միւլէթլէրտէն եիւզլէրճէ միւճըրիմ պուլունտուղու հալտէ , Հայլարտան նատիրէն պիր գաչ քիշի կէօրիւլմէքտէ իտուկի , հէր կիւն վէ հէր սաաթ սէօյլէտիկիմիւլի թաստիգ իթմէքտէն խալի տէյիլ տիր . կէրջի կէրէք զապթիյէ մահպէսինտէ , վէ կէրէք սայիր ախզու իթայէ տայիր մահպէսլէրտէ խայլիճէ քեսանըմըզ պուլունմագտէ իսէ տէ , անլէրին տախի էքսէրիսինին սէպէպի , շիմտիյէ գատար Եզգային կառավարութիւնումուղուն պիր նիզամ թահթընտա պուլունմայուպ , Սաթթանաթը Սէնիյէ թարաֆընտան միւլէթիմիզէ իհսան վէ ինայէթ պուլուլմուշ օլան իմթիյազաթըն իճլաուրնտա իհմալ վէ նօգսանիյէթ բէք չօգ կէօրիւլտիւկիւնտէն տիր տէյէպիլիքիւն : Նիհայէթ , շունու պէյան իթմէք իսթէրիմ քի , հէր նէ գատար , միւլէթիմիզտէ արսըզլըղա թապէն պիր մէյլան հօգ իսէ տէ , տիւնհատէ իլլէթ էքսիք օլմատըղը կիպի , միւլէթլէրտէ տախի ազ եա չօգ էտէպսիզլէր վէ խօվարտալար հիջ պիր վագթտա էքսիք օլամատըղընտան , վէ պիր իլլէթիք իսէ , շիֆասը պուլունմաղէ սայ ու ղայրէթ օլունմատըղը թագտիրտէ , եա պիւթիւն վիւճուտին խարապընը պայիս օլուպ , վէ եա տա , վիւճուտէ հէր վագըթ իզթիրապ վէրէճէկի միսիլլիւ , միւլէթիմիզին իլինտէ , ճէհալէթլէրինտէն նաշի , նիհայէթի ֆէլաքէթտէ գարսը գըրաճագ ույղունսուզ էօմիւրլէրէ տալմը , վէ հէվայի նէֆսլէրինէ գուլ օլարազ , աթալարընը , վաթանլարընը վէ քէնտուլէրինի տախի ունութմուշ պիր թագըմ թաշրալը ճահիլլէր արանըլպ , պուլունուպ , կէրէք կրօնական վէ կէրէք Բաղաքական ժողովար թարաֆընտան , տիւրլիւ բէնտ ու նասիհաթլէր , վէ ատէմինէ կէօրէ պագէն իսէ թէհտիտաթլէր իլէ , մէմլէքէթլէրինէ կիթմէլէրինէ շիմտիյէ գատար նիյէթ ու տիգղաթ , վէ տէվամ ու իգտամ օլունմուշ օլա , բէք չօգլարընըն իմլայէ կլէէճէքլէրի իհթիւթիմալտէն իտի , վէ հալա տախի իհթիմալտէն տիր տէնսէ ճայիզ տիր :

լաքին չի՝ ֆախտէ քի միլլէթիմիզ շիմտիյէ տէկին տէյիլ պէօյլէ ,
բէք ուրիշ շէյլէրէ պաղմադտէ գուսուրտա պուլունմուշ , իլլա , գաջ
քիլիսէմիլ , գաջ մանասթըրըմըզ , գաջ մէքթէպիմիլ վէ գաջ բուհ-
պանըմըզ վար տըր , վէ նէ հալտէ տիլ անը տախի մէրուզ խուպ տէ
անլամըշ , վէ Բաթրիքխանէյէ գոյտ իթտիրմիշ տէյիլ տիր :

Ընէպա պէօյլէ պիր միլլէթին շիմտիյէ գատար , պէօյլէ պաշըրզ ,
դըւըրզ , տինինի , տիրինի , միլլէթլիյինի վէ ատապ ու թէրպիյէսինի
հըֆըզ էտէպիլմէսի պիր հիքմէթի իլահի տէյիլ մի տիր :

Ընէպա , միլլէթիմիզ պու պապտէ , Սալթանաթը սէնիյէ թէ-
պալլիյէթինտէ պուլունմուշ օլտուղունա պլիլէրճէ շիւբրանիյէթի
պորճլու տէյիլ մի տիր : Եւրահէսիզ շիւբհէսիզ , հօգսա . . . :

Տիւնետանըն հէր քէօշէսինտէ , հէր միլլէթտէ , հէր տէվլէթտէ վէ հէր
նէվի իշ իլէ մէշղուլ պուլունանլարտէն , կէրէք պիր գազայա ուղրա-
տըղընտան , վէ կէրէք Ֆէլէք քէնտույէ եավէր օլմասըղընտան , իֆ-
լտէ չըարադ (թօք աթմազ) հա եիւզտէ 5-10-20-40-50 վէրէրէք ,
վէ եատա 5-10-20 սէնէ վատէ ալարազ պորճունտան խէլաս օլանլար ,
հիւ պիր վազթտա էքսիք օլմամըշ տըր , վէ հէմտէ էքսիք օլաւայաճա-
ղընտան պաշգա , նիչէ տէվլէթլէրին տախի էն Ֆէնա տէրէճէլէրտէ
ղարուրէթի վէ սըզընթըյա տիւշտիւկիւ կէօրիւմիւշ տիւր :

Հաթթա շու սօն իւշ պէշ սէնէնին իչինտէ , Լվըօպտէ էօյլէ թիւ-
ճարլար վէ սարաֆլար թօփ աթմըշլար տըր քի , սալթ պիրիսինին պօր-
ճու հիսապ օլունսա , պիլղիմ Խաթանպօլտաքի Փազըրլարըն ճիւմլէսի-
նին պօրճունտան եիւզլէրճէ տէֆա զեյատէ օլտուղու աշիքեար կէօ-
րինիւր , վէ էօյլէ պիր 4(-50 պին քիշինին պօրճունտան զեյատէ պօրճ
սահիպի օլմուշ ատէմին , հիսապընա պազըլըպ , լաղըմ կէլէն սու-
րէթտէ իշի թէմիզլէնտիքտէն պաշգա , եինէ եէնիտէն իթիպար գա-
զանմասընա միւսատտէ վէ ինսանիյէթ օլունմազտէ իքէն , անճադ պիր
ատէմին պօրճու գատար պօրճլարը օլարազ , սէնէլէրճէ զարուրէթ ու
սէֆալթ թէնէլէսինտէ հսիլ պուլունան պլիլէրճէ պիշարէլէրին
հալլէրինէ նազար վէ իշլէրինին պիր սուրէթ իլէ գայըլմասը միւմ
քինսիզ պիր շէյ տէյիլ տիր :

Եվլէթլու ֆատիշահըմըզ Լվէնտիմիզ հազըլէթլէրինին ինայէթ
ու մէրհպմէթի շահանէլէրի ճիհանէ մուլիւմ , վէ շէմ կիպի պէտիտար ,
վէ վիւզէրայի ողլամ վէ վիւքէլայի քիրամըն իսէ , հէր սընըֆ թէսա-
անըն սէատէթի հալլէն սարֆը էֆքեար վէ պէզլի վիւճուտ պուլուր-
տուղլարը քիւլլի վէճհին աշիքեար տըր :

Իմոի , կէրէք Տէվլէթին , կէրէք միլլէթին , կէրէք ալաճադ սահիպ-
լէրինին վէ կէրէք մէզլիւր Փազըրլարըն մէնֆաաթ ու խաթըրլարը
նիյէթիլլէ , Բաթրիքխանէմիլ թարաֆընտան , Պապը Ըլիյէ պիր

Թագրիր եազըլարագ, զարուրէթ ու սէֆալէթի սէպէպինտէն, պի-
րինձի, պուրատան մէմլէքէթլէրինէ կէօնտէրլիլէճէքլէրտէն, օն սէ-
նէյէ գատար, հիջ պիր ալաճագլընըն, պիր բարա իսթէմէմէսինէ,
իքինձի օն սէնէյէ գատար, մէլ գումանըն սէհմինէ իսապէթ ի-
տէն սալեանէ կիպի հէր նէվի վէրկիտէն, քէնտի մէմլէքէթլէրինին
շայլարը, անլէրի ազատէ թուրուպ, անլէրին երէքիւնիւ միլլէթճէ
քէնտուլէրի գապուլ իթմէսինէ, իւչինձիւ մէրգումանըն պուրատան
կիթմէլէրի իչին, իսկէլէլէրինէ պրագըրմագ իւզըրէ Սալթանաթը Անիլլէ
թարաֆընտան վարօրլար թայյինինէ իհսան ու ինայէթ, պուրուլ-
մասընա իսթիտու օլունմասը, վէ տէօրալնձիւ, ֆէզալթ միւմքին օ-
լապիլմէսի կէօրիւտիւկիւ սուրէթտէ, իլէրուտէ, հանի պիր գաջ սէ-
նէտէն, «Սահմանագրութիւն» թէքմիլէն իճույէ կէլէրէք միլլէթին
իրատաթ ու մէսարիֆաթը նիզամընա կիրտիքտէն սօնրա, կէրէք Ն-
րուաղէմ փարասընտան, վէ կէրէք սայիր, նիլէթ վէ զայրէթ օլուն-
տուղու հալտէ, մէյտանէ կէլէպիլուր փարալարտան, էյյէ քիմնէլէրին
իչինտէն, չիֆթձի վէ չըպուգձու պուլունուպ, թօխումու վէ էօքիւ-
լիւ արապասը օլմատըղընտան, հա պօշ վէ ալարէ գալարագ, վէ
հա տա պիր թագըմ ինսաֆարզ մուամէլէճիլէր իչին երլարճա հսիր
կիպի թէհի եէրտէ չալըշարագ, զարուրէթ վէ սէֆալէթ քէնչէսին-
տէ գուրպան օլանլարա, օրթագլըզ իւզըրէ սէրմայէ վէրիլմէսի թա-
րիզլէրինի քէնա ումճէ թէֆէքքիւր իթմէքտէյիմ:

Հանըմ, սէյլէտիկիմ հախօտ կէօսթէրտիկիմ տէօրթ եօլտան էվ-
վէլէր իւչլէրինտէ, ասլա պիր կիւճիւք եօզ տուր զանն հտէրիմ. վէ
էն զիյատէ սուրէթի զահիրէտէ միւշքիւլ վէ միւմքինսիզ կիպի կէօ-
րիւնէճէկի շու տէօրտիւնձիւ թէքլիֆիմ իսէ տէ, օ տախի միւմքին-
սիզ օլմատըգտան պաշգա, էն զիյատէ ֆայիտէլիսի տիր. զերա միւ-
լէթիմիզ չիֆթձիլիլէ պաշլամատըգճա, հիջ պիր հօլ իլէ իլէրու կի-
տէմէյէճէկինէ, սօն նէֆէսիմէ գատար իտտաա իթմէկէ հազըրըմ,
պէտիքտէն սօնրա, շունու տախի պէյան իտէրիմ քի, Նրմէնիսթանըն
էհալսինին պաշլըճա զարուրէթի, սիւսէ վէ սալթանաթա տայիր, վէ
տէվլէթէ միւթմէտայիր էշէա վէ լէվազիմաթտէ օլմայուպ, անճագ նա-
ֆուգայէ տայիր զախիրէ իւզլէրինտէ տիր. նասըլ քի սիզլէր տախի
Նանթօլուլու պուլունտուղունուզ հալտէ, իքի սէնէտէ պիր գըթըզ
գօրգուտու չէքիլտիկին պէնտէն տահա զիյատէ իյի պիլըրսինիզ. վէ
պուլնո ըն տա սէպէպի պաշգա պիր շէյ օլմայուպ իլա, չիֆթձիլէրին պիր
թագըմ մուամէլէճիլէրէ միւտտէթի էօմիլլէրինտէ պօլճուլ պուլունտուգ-
լարընտան, հիջ պիր վագթտա քէնտի ամպարլարընտա եէյէճէքլէրին-
տէն զիյատէ զախիրէլէրի պուլունմամասը, վէ պուլունման զէխայիրին
իսէ, քհաֆէքսի մատրապազլար էլինտէ պուլունմասը օլտուգտան պաշ-

գա, արբա վէ պուղտայէ տայիր պիր գաչ ճինս թօխումլարտան պաշգա շէյ էքիպ պիւմէք պիլմէտիքլէրինտէն, վէ եախօտ տաճա սահիհի, ալլըշմատըլարընտան, վէ խուսուսիյէ չիֆթճիլէք կիպի պիր պիւլիւք իլմէ վէ սանաթաւ ասլա աշինա պուլունմատըլարընտան, տայիմիւլ էվգաթ, վագթինտէ, վէ լազըմ օլտուղու գատար եաղմուրա միւհթաճ պուլունմագտէ տիրէր. վէ պու խուսուս իսէ, մուամէլէճիլէրին վէ մատրապազլարըն էն զիյատէ արատըլարը վէ սէվինտիքլէրի պիր ֆուրաթ պուլունտուղունտան, հէր սաաթ հէվալէրէ տիգգաթ իտուպ, ուլընսուղ պիր հէվա կէօրտիւքլէրի պիրլէ, զախիւքին ֆիյաթընը, իսթանպօլուն ագճէ ֆիյաթը միսիլու, քէյֆլէրինճէ ինտիրիպ վէ պինտիրմէքտէ տիրլէր, եանի էօյլէ քի, էհալինին աճընտան էօլմէսի, վէ եախօտ պէրէքէթ իչինտէ պուլունմասը, անլէրին միւրատընա թապի պուլունմագտէ տիր:

Իմտի, միլլէթիմիզ, պէօյլէ պիր հատտէն զիյատէ, Տէվլէթէ վէ միլլէթէ խալլը քէյֆիյէթէ թէշէպպիւս իյլէտիկի սուրէթտէ, հէմ մուամէլէճիլէք վէ մատրապազլըզ մահվ ու իզալէ օլուր, հէմ չիֆթճիլէր պօրճտան վէ զարուրէթտէն գուրթուլուր, հէմ բաթաթէս կիպի հէր եէրտէ պիլթէր, վէ հէր քէսէ նաֆագա օլապիլիւր պիր միւպարէք մահսուլ կիպի տահա նիշէ մահսուլլար ատէթ հիւքմիւնէ կիւրէրէք, նիշէ էհալիլէր գըթըլզ աֆէթինտէն իսէլա օլուր, վէ հէմտէ միլլէթիմիզ թէնվիւր օլունտուգտան պաշգա, միլլէթ սանտըլմըզա, սէնէվի հիսապսըզ քիսպ ու քեար ագճէսի կիրէրէք, մէքթէպլէրիւմիզէ պիր մէտարը ազիմ օլուր:

Կէրէի, պու խուսուսա էլ աթմագ, հիչ տէյիլ իսէ, պէշ օն պինքիսէ ագճէյէ միւհթաճ տըր, լաքին, պիզիմ կիպի պիր միլլէթ, նիյէթ վէ միւրատ իյլէտիկի թագտիրտէ, 5-10 պին քիսէ ագճէյի, 5-10 կիւն իչինտէ թէտարիք իտէպիլիւր իսէ սէ, պիզլէր զըտտընը տիւշինէրէք, հիչ պիր եէրտէն, էօտլունճ վէ ֆայիլ իլէ ալամատըլը թագտիրտէ տախի, պիզղալուր, ֆագիլէթլու Սըբազան Սատթէոս Կաթուղիկոս Հայրմըրըն 1855 սէնէլէրինտէ, Լումաշ վանքընտա եախտըլը կիպի, նիշէ վանքլարըմըլտա վէ քիլսէլէրիմիզտէ զիյատէ օլարագ պուլունան կիւմիւշլէր, ալթունլար վէ միւճէվհէրլէր սաթըլըպ ագճէ օլտուգտան սօնուր, պիլթիւն միլլէթիմիզին խայր ու մէնֆաաթը էսասիլէսինէ սարֆ օլունսա, ինսանիյէթէ մուպվֆըզ օլուր, չիւքի միլիօնլարճա ճէմիյէթէ պիր սէատէթ զաբուսու աշըլըլը պուլունուր. վէ պիզղոթ Քրիստոս Կէնտիմիզին թէնպիլհինէ տախի իթաաթ օլունսարագ, ագճէյի սանտըլընտա սագլայըպ տա իշլէթմէյէն իշճիյէ պէնգէնիլմէյուպ, իլլա իշլէտիպ մահսուլ մէյտանէ կէթիւրէնէ պէնգէնիլէճէկինտէն, վէ միլլէթիմիզին պէնկինլիյի եէրինտէ օլտու

դու թագտիրտէ , քիւնէլէրիմիդ , վանքլարըմիդ վէ մէքթէպլէրիմիդ նիզամընտա վէ միւքէմմէլ պուլունտուգտան պաշգա , մէզէպ տիւշ-մէնլէրիմիդէ գարշը լայրգըլը քարոզիչէր , վէ եկեղեցականլար պու-հուրէ կէլէճէկիւտէն , տին ու մէզէպլիմիդէ տախի քէմալ մէրթէ-պէտէ մուվաֆըզ օլմուշ օլուր :

Շունու տախի ունու թմայալում սէյլէմէյէ քի , պու պիչսրէկեա-նըն մէմլէքէթլէրինէ կիթմէսի միւմքին օլտուղու հալտէ , վէ հալը-նըլ խակէլէլէրինէ գատար թէսլիմ օլունտուգլարը թագտիրտէ , կէ-րէք ուֆագ թէֆէքլէրինի սաթարագ , կերէք սայիր պիր չարէսինի տիւշլէնէրէք , հօլ խարձըզլարընը քէնտուլէրինին թէտարիք իտէ , պիլէճէքլէրի իհթիմարոէն տիր* :

Հանրմ , պու տէֆաճըգ տախի պու գատար իլէ իգթիֆա իտէրէք , տաթիյէթի նէտիմանէ , վէ միւքէպթէպլէյի տանիշմէնտանէնիզէ միւնթալըր պուլունուրում :

ԿԱՐԱԳԵՏ Տ . ԳԱՌՍԵԱՆ

Դ . Մ Լ Ի Բ Թ Ո Ւ Պ

1860 Հ. Կ. Կ. 26

Ե. Գ. Բ. Ս. Լ. * * * Հ. Ե. Ե. Լ. :

Պու տէֆաքի մէքթուպինիզտէ , միւթալաումըլ իւզէրինէ միւթա-լաա իտէրէք , հազըգաթէն չիֆթճիլէյին , միլլէթիմիդ իչին պիրին-ճի տէրէճէտէ հէհմմիյէթ ու էլզէմիյէթինէ հազգ վէրտիկինիզէ պէ-յան իտէրսինիլ : Աիզլէրին պու միւթալաաւը սահիհէն իֆրաթ մէմ-նունիյէթիմի պատի օլմագտէ տիր , զերա նասըլ քի էվվէլլէրի տախի հազտըլըտում , գաուընլըլ ճինսինտէ , ուլում ու ֆիւնուէնա տայիր

* Սէմաիիզէ նէլարէն , զաթէն յայնիյէյի Հահանէլէրտէ իլէմէքտէ իքէն , պիր վագթտան պէրու պիրա քիսպ ու քեար գալմըշ օլան պիչարէ-կեանըն , մէմլէքէթլէրի թարաֆընա կիթմէք աղու իտէնլէրինէ , խասէ-թէն զաթը հազըթի միւլիւքիանէյի ինայէթտէրեա թարաֆընտան , վա-րօրըրըն պատի հէվա կէօթիւրմէլլէրի լուծֆ ու ինայէթ պոլլուրաճաղի միւրքտաթը Հէհինշահանէլէրինտէն պուլունուագտէ իմիշ :

պիր ճիւղն ըջըգ , վէ ազգասիրութիւնն տայիր պիր գըղըճըմ կէօր-
տիւկիւմոէ , իլէրուտէ նիչէ ազգասիրութիւնլար եանկընընա սէպէպ
օլաճաղըն լանա քէշֆ իտէպիլտիկիւմէն , աջըրը մէրթէպէլէրտէ մէ-
սէրրէթ տուլմագտէյիմ :

Հանըմ , Լըգային Սահմանադրութիւնուն իճրասընա տահա Լնա-
թօլուտա պաշլանմատըղը իչին , գալպինիգտէ հասըլ օլան մահզու-
նիյէթի իղհար իյլէմիշաինիզ տիր . լաքին թէհասիւֆ իթմէյինիզ ,
հէր հալտէ իճրա օլունաճագ տրր , Ֆէգաթ պաղը սէպէպէրէ մէպնի ,
պիրազ կէրու գալմասընա մէճպուր օլունմուշ իսէ տէ , գուլագ ար-
տընա տա աթըրմըշ տէյիլ տիր , վէ հէմ տէ աթըրմագ , զերա
Սահմանադրութիւն եալընըզ իւթանպօլ իչին եաբըրմըշ տէյիլ տիր .
հալթիւ , տէյիլ Լնաթօլու վէ Հայաստան տիշարտա գալտըղը հալ-
տէ , իլս սալթ պիր մէմէքէթ , պիր գասապա , վէ պիր քէօյ տախի .
տիշարտա գալտըղը սուրէթտէ , Սահմանադրութիւն պօզուլմուշ առ-
յըլըր . լաքին պիլիմ միսինիզ Սահմանադրութիւնու պօզմագ տա նէ
գաստար միւշքիւլաթ վար տրր . պիւթիւն ազգասէր վէ ուսումնասէր
կիւրուհինին քիւլլի իւմիտի անըն իւզէրինտէ տիր . կէրչի ռէք չօգ ,
գապա , ճահիւ վէ պէտխահ ու շէրիր քիմէլէր , պօզմագ վէ այագ
ալթընա ալմագ նիյէթիյլէ , հիչ պիր նէվի վայրէթի ելտէն պրագ-
մամագտէ տիրլէր . լաքին , նաֆիլէ նաֆիլէ , օլ իգպալ զուշու պիր
տէֆա միլլէթին պաշընա գօնտու , պիր տախի պրագմայըզ . պիր տէ-
ֆա Բնգհանուր ժողով թէշքիլ օլունտու պիթտի , արթըգ էօյլէ
պէտխահլարըն վէ ֆիթնէքեարլարըն , էօյլէ պիր միւպարէք թէմէլի
սարսըտա պիլմէլէրի իհթիւմալտէն օլամագ :

Պու եագրնլարտա , աճիգլէրինին ղայրէթի , վէ Վարագճը-խան , ազգասերլէրինին վէ սայիր ազգասերլէրին սայ ու հիմնէթլէրիլէ պիր եէնի ընկերութիւն թէչթիլ օլունմագտէ օլտուղունտան , իշպու ըխալէմիլ , հալի միւսաստէ իտէնլէրէ 4էր ղուրուշա սաթըլըպ , վէ պատիհէվա իսթէյէնլէրէ տախի վէրիիճէք տիր :

Մեղքիւր ընկերութիւնուն պաշըլըճա նիյէթլէրինտէն պիրիսի տախի , պէոյլէ պատիհէվա քիթապլար նէշը իթտիրմէք օլաճագ իսէ տէ , իլէրուտէ Միւնատիրմիլ վասէթասըլա , թափսիլէն իյլան ու պէյան օլունաճագ տըր :

Իշպու ըխալէմիլ Ֆաղիլէթլու վէ Լ.զգասէր ՍԱՐԳԻՍ Սըբազան Հայրմըզըն Պատրիարքըլընտա , վէ Լ.զգային Սահմանազրութիւնուն իլք սէնէսինտէ , Օսմանլըճա «Ղէրիֆէ Հալաֆի» նամ ղաղէթէնին պասմախանէնտէ թապ օլունմուշ տուր :

Իշպու ըխալէտէն սաթըն ալմագ իսթէյէնլէրին , քիթապճը Մարգարեան Յարութիւն աղանըն վէ Պաղտասար աղանըն տիւք քեանլարընա , վէ պատիհէվա ալմագ արզուսինտէ պուլունանլէրին , պիլիւք Լէնի-խանտա նիւմէրօ 3 Միւնատիր ի Լըճիաս օտասընա պուլուրմալէրի , պէյան օլունուր :

Լիկիրմի եաշընտան աշաղը գըյաս օլունան չօճուգլարա պատիհէվա վէրիլէմէլ :

1860 Նոյեմբեր 1 Իսթանպուլ :

